

... Жанжал шу билан босди-босди бўлиб, рақиблар газабларини ичларига ютиб кетишлари мумкин эди. Бироқ, қўл телефонидан ким биландир гаплашиб бўлган Иззатиллонинг ўртоғи ўчаётган чўғга мой сепди.

У ақсининг қотилига айланди. Ачинарлиси, 2002 йилда отаси, 2008 йил онаси, қотилликдан атиги 15-20 кунча аввал эса бошқа бир акаси вафот этган бўлиб, улардан айрилгани етмаганидек, энди яна бир жигаргўшасини ҳам ерга қўйишди.

Mustaqillik huquq demakdir

Нидош

1997-yil 27-avgustdan chiqq boshlagan www.huquq-gazeta.uz

2012-yil 1-mart, №9 (790)

2 март — Ўзбекистон БМТга аъзо бўлган кун

Бош прокуратурада

"Биз, Бирлашган Миллатларнинг халқлари, инсоннинг асосий ҳуқуқлари, инсон шахсининг қадр-қиммати, эркаклар ва аёлларнинг тенг ҳуқуқларига ҳамма катта ва кичик миллатларнинг ҳуқуқий тенглигига ишончимизни яна бир қарра тасдиқлаб, БМТ уставини қабул қилишга ва БМТни тузишга қарор қилдик", дейилади БМТ уставининг муқаддимасида.

БМТ — Ўзбекистон: тинчлик ва тараққиёт йўлида ҳамкорлик

Шавкат ЁДГОРОВ,
«Нуқуқ»

Сайёраимизда аҳолиси, ҳудуди, тарихи, иқтисодий салоҳияти, ривожланиш даражаси, жаҳон ҳамжамиятида тутган ўрни турлича бўлган 200 дан зиёд катта-кичик давлат мавжуд бўлиб, улардан 192 таси Бирлашган Миллатлар Ташкилоти аъзосидир. Ушбу ташкилотнинг мақсади унинг Уставига белгиланганидай: дунёда тинчлик ва хавфсизлини таъминлаш; давлатларaro ҳамжихатлик ва дўстона қўшничилик алоқаларини мустаҳкамлаш; халқаро иқтисодий, маданий ва ижтимоий-гуманитар алоқаларни ривожлантириш; инсон ҳуқуқларини ва эркинлигини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш; марказлашган ҳолда муштарак мақсадларга эришишни ташкил этишдан иборатдир.

20 йил муқаддам, 1992 йилнинг 2 мартида мазкур ташкилот бош қароргоҳида Ўзбекистон Республикасининг байроғи ҳилпирай бошлади. Тенглар ичра тенглигимиз тан олинди. Ушбу сана давлатимизнинг ташқи сиёсий фаолияти ривожланишида янги даврни очиб берди.

Мамлакатимизнинг Ўзбекистон бўлиб танилишида БМТнинг салмоқли ўрни борлигини эътироф этишимиз керак. Нуфузи жиҳатидан дунёда муқобили йўқ "Тинчлик уйи" номини олган мазкур ташкилот аъзолари сафидан жой олар экан, Ўзбекистон Республикаси маърифатли дунё, халқаро ҳамжамият билан тинч-тову, эркин ва фаровон ҳаёт кечирши, ўзаро манфатли ҳамкорлик қилиш мақсадини яна бир бор тасдиқлади.

Ўзбекистоннинг БМТ сафидаги 20 йиллик фаолиятига назар ташлайдиган бўлсак, очигини айтиш кераки, бу йил-

лар республикамиз учун халқаро майдондаги фаол сиёсат даври бўлди. Давлатимиз раҳбари 1993, 1995, 2000 ва 2010 йилларда БМТ ва бошқа нуфузли халқаро ташкилотлар минбаридан туриб, жаҳон ҳамжамиятини замонамизнинг долзарб муаммоларини бартараф этиш, хавф-хатарларига қарши биргаликда курашишга чорлади. Сўнгги йилларда халқаро майдонда вужудга келган ижтимоий-сиёсий вазият Ўзбекистон Президенти томонидан қатор йиллар мобайнида илгари сурилган тинчликпарвар ташаббуслар замирида ҳаётий ҳақиқат ётганини ва танланган оқилона сиёсат нафақат Ўзбекистон ёки Марказий Осиё минтақаси, балки бутун дунё барқарорлигига қаратилганини исботламоқда. Шу маънода, республикамизнинг БМТ билан ўзаро ҳамкорлигида ҳозирги таҳдид ва қаҳриқларга, оммавий қирғин қуролларнинг тарқалишига қарши кураш, Афғонистонда тинчлик ва барқарорлиқни ўрнатиш, бу мамлакатни тиклаш, экологик муаммоларни ҳал этиш, хусусан, Орол денгизи фожиялари оқибатларини камайтириш, ижтимоий-иқтисодий тараққиёт, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва қўллаб-қувватлаш устувор аҳамият касб этади.

Бугунги кунга қадар Ўзбекистон БМТнинг терроризмга қарши кураш бўйича барча конвенцияларига қўшилган ва бу соҳада жаҳон ҳамжамияти фаолиятини мувофиқлаштириш юзасидан йirik ташаббусларни илгари суриб келмоқда.

/Давоми 11-бетда/

Жиноятнинг олдини олишда тарғибот муҳим

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида одам савдосига қарши курашиш борасида амалга оширилаётган ишлар ва бунда оммавий ахборот воситаларининг ўрни ҳамда аҳамиятини кучайтиришга бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди. Таъбирга Бош прокуратура ва Ички ишлар вазирлиги масъул ходимлари ҳамда журналистлар қатнашди.

Гульноза РАХИМОВА,

Бош прокуратура матбуот хизмати раҳбари, Республика Идоралараро комиссиясининг тахлилий ишчи гуруҳи аъзоси

Матбуот анжуманида алоҳида қайд этилганидек, мамлакатимизда глобал муаммолардан бири бўлган одам савдосига қарши курашиш, унинг олдини олиш бўйича қатъий чоралар кўрилмақда. Чунончи, одам савдосига қарши курашиш бўйича халқаро ҳужжатларнинг асосий қисми ратификация қилинди, 2008 йилда "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни қучга кирди. Президентимизнинг "Одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори билан Республика Идоралараро комиссияси ташкил қилинди ҳамда 2008-2010 йилларда мазкур муаммога қарши курашиш самарадорлигини ошириш бўйича тадбирлар режаси тасдиқланди.

Ўтган давр мобайнида Комиссия томонидан кенг кўламли тарғибот ва ташвиқот ишлари бажарилди. Чунончи, одам савдосига қарши курашиш, унга олиб келувчи сабаблар ва шарт-шароитларни бартараф этиш, оқибатларини камайтириш бўйича аниқ мақсадли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Тадбирлар режасига мувофиқ, қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинлари, таълим муассасаларида, қорхона ва ташкилотларда кенг жамоатчилик вакиллари билан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар вакиллари ўзаро ҳамкорликда учрашувлар, йиғилишлар ўтказмоқдалар. Унда муаммонинг келиб чиқиш сабаблари ва унинг олдини олиш омиллари кенг қамровда тушунтириб берилмоқда.

Матбуот анжуманида мамлакатимизда одам савдосининг олдини олиш борасида сўнгги йилларда амалга оширилган ишлар, халқаро ва маҳаллий ташкилотлар билан ҳамкорликда ҳаётга татбиқ қилинаётган лойиҳалар хусусида атрафлича маълумот берилди.

Бугун юртимизда нафақат одам савдосининг олдини олиш ва унга қарши курашиш, балки бу қабихликдан жабрланганларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатишга ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хусусан, ихтисослаштирилган муассасалар одам савдосидан жабрланганларга қулай яшаш шарт-шароитларини яратиб, уларни озик-овқат, дори-дармон ва тиббий буюмлар билан таъминлаб, шошилиш тиббий, психологик, ижтимоий, юридик ва бошқа ёрдамлар кўрсатиб келмоқда. Айни чоғда уларни иш билан таъминлаш ҳам диққат-эътиборда турибди.

Тадбирда одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини оширишда оммавий ахборот воситаларининг роли ва аҳамияти ниҳоятда долзарб эканлиги қайд этилиб, бу борада ўзаро ҳамкорлиқни кучайтириш зарурлиги айтиб ўтилди.

Матбуот анжуманида журналистларни қизиқтирган саволларга жавоблар қайтарилди.

Юртимизда баҳор нафаси

Тинчлик, хавфсизлик ва қонунийликни таъминлаш йўлида

Мамлакатимизда тинчлик ва хавфсизликни таъминлаш ҳамда Қуроли Кучлар тизимида қонунийлик, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашда ҳарбий прокуратура органлари муҳим роль ўйнайди. Мамлакатимиз мустақилликка эришганидан сўнг, айниқса собиқ иттифоқ қўшнларининг таркибий қисми ҳисобланган Туркистон ҳарбий округи тутилгандан кейин Қуроли Кучлар ҳаётида Ўзбекистон қонунларининг устуворлигини таъминлаш имконияти вужудга келди.

Қуроли Кучларда қонунлар, Президент Фармонлари ва қарорлари, умумҳарбий нишоналар ва бошқа ҳуқуқий ҳужжатлар ижросини таъминлаш, ҳарбий интизом ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш мажбурияти бевоқифа ҳарбий бошқарув органлари, ҳарбий мансабдор шахслар, ҳарбий қисм командирлари ва муассаса бошлиқларига юклатилган. Қуроли Кучларимизнинг фаолияти билан боғлиқ бўлган Ўзбекистон Республикаси ҳарбий прокуратураси органлари ўзининг муайян тарихига эга.

Республикамизнинг суверенитети ҳарбий адлия органларининг янги шариҳта шаклланишини белгилаб берди. Суверен Ўзбекистон ҳарбий прокуратураси органларининг пойдевори, давлат мустақиллиги эълон қилинган дастлабки кунлардан бошлаб қабул қилинган қонунлар билан мустаҳкамлаб қўйилди.

1991 йилнинг 31 августда Ўзбекистон Республикаси Давлат мустақиллиги эълон қилиниб, халқимизнинг асрий оруз-умидлари амалга ошди ва шу куннинг ўзида "Ўзбекистон Республикасининг Давлат мустақиллиги асослари тўғрисида"ги Конституциявий қонуни қабул қилинди. Унда ҳарбий адлия органларининг ҳам келгусидаги вазифалари белгилаб берилди.

Туркистон ҳарбий округи ҳарбий контингентининг мустақил Ўзбекистон Республикаси тасаруфига ўтиши муносабати билан мустақил Ўзбекистон Қуроли Кучларида прокурор назоратини амалга оширишни давом эттириши учун ҳуқуқий пойдевор яратилди.

Мазкур қонунга биноан Республика Президентининг 1992 йил 28 февралдаги "Ҳарбий трибуналлар ва ҳарбий прокуратура органлари тўғрисида"ги Фармони билан Туркистон ҳарбий округ ҳарбий прокуратураси негизда Ўзбекистон республикаси Қуроли Кучлари ҳарбий прокуратураси ташкил этилди. Шу санадан эътиборан Республикаимиз ҳудудидаги ҳарбий прокуратура органлари Ўзбекистон Республикаси прокуратурасининг ягона тизимига киритилди.

Ўзбекистон Қуроли Кучлари ҳарбий прокуратурасининг ташкил этилиши билан ҳарбий прокуратура органлари учун янги давр бошланди. Ушбу тарихий воқеа ҳарбий адлия органлари олдида Ватанини, унинг мустақиллигини ҳимоя қилиш, давлатимизда қонунлар устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлат манфаатларини ҳимоя қилиш каби янги вазифаларни қўйди. Шунингдек, янгидан ташкил қилинган ҳарбий прокуратура органларига республика ҳудудидаги ҳарбий қисмлар, қўшинлар, ҳарбий ўқув юрталари, муассасалар ва бошқа ҳарбий тузилмаларда прокурорлик назоратини амалга ошириш вазифаси юклатилди. Фармон талабларига мувофиқ ҳарбий прокуратура органларининг фаолияти билан боғлиқ меъёрий ҳужжатлар такомиллаштирилолди, "Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлари ҳарбий прокуратураси тўғрисида"ги Низом ишлаб чиқилиб, 1993 йил 17 май кунини Республика Бош прокурори томонидан тасдиқланди.

Юртимизда олиб борилган кенг қўламли ислохотлар натижасида Қуроли Кучларимиз тизимида ташкил этилган янги ҳарбий округ қўмондонликлари билан ҳамкорликни амалга ошириш, Қуроли Кучларда қонун устуворлигини янада самарали таъминлаш мақсадида Президентимизнинг 1999 йил 30 март кунини Фармонига асосан собиқ Қуроли Кучлар ҳарбий прокуратураси негизда Ўзбекистон Республикаси ҳарбий прокуратураси ташкил этилди. Мазкур Фармон асосида "Ҳарбий прокуратура тўғрисида"ги Низом ишлаб чиқилиб, 1999 йил 14 апрель кунини Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори томонидан тасдиқланди.

Фармонга асосан Республика прокуратураси раҳбарияти таркибига ўзгартириш киритилиб, Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг ўринбосари — Республика Ҳарбий прокурори лавозими таъсис этилди. Шунинг билан бирга, ҳарбий прокуратура тизими ҳам ислох қилиниб, гарнизон ҳарбий прокуратуралари ўрнига ҳудудий ҳарбий прокуратуралар

Абдуғаффор АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий прокуратураси бўлим бошлиғи

ҳамда 4 та янги тузилма, яъни Марказий ҳарбий округ, Жануби-ғарбий алоҳида ҳарбий округ, Шимоли-ғарбий ҳарбий округ ва Шарқий ҳарбий округ ҳарбий прокуратуралари ташкил этилди.

Ҳарбий прокуратура органларидаги ислохотларнинг узвий давоми сифатида ҳарбий прокуратура органларига қўйилган вазифаларни тезкорлик билан бажариш, бошқарув тизимини соддалаштириш ва такомиллаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг 2000 йил 17 январь кунини 32-сонли буйруғи билан Наманган ҳарбий прокуратураси ва 2001 йил 25 январь кунини 42-сонли буйруғи билан Тошкент ҳарбий округ ҳарбий прокуратураси ташкил этилди.

2001 йил 29 август кунини янги тартибдаги "Прокуратура тўғрисида"ги Қонун қабул қилинди. Ушбу қонун асосида Ўзбекистон Республикаси "Ҳарбий прокуратураси тўғрисида"ги Низом ишлаб чиқилиб, 2002 йил 19 июнь кунини Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори томонидан тасдиқланди. Кейинчалик мамлакатимизда суд-ҳуқуқ соҳасида амалга оширилган ислохотлар ва қонунчиликка киритилган ўзгариш ва қўшимчаларни инобатга олган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг 2009 йил 19 май кунини 80-сонли буйруғи билан Ўзбекистон Республикаси "Ҳарбий прокуратураси тўғрисида"ги Низомига ўзгариш ва қўшимчалар киритилиб, тасдиқланди ва ҳозирги кунда ушбу Низом асосида фаолият кўрсатиб келинмоқда.

Ҳарбий прокуратура органларида изчиллик билан амалга оширилган ислохотлар ҳарбий прокуратура иш самардорлигини оширишга, ҳарбий хизматчиларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга, Қуроли Кучларда қонунийликни мустаҳкамлаш ва ҳарбий интизомни кучайтириш, жиноятчиликнинг олдини олиш, фош этиш ва тергов қилиш, ҳарбий қисм, корхона, муассаса ва ташкилотларга етказилган моддий зарарларни ундириш фаолиятига ўзининг ижобий таъсирини кўрсатди.

Бугунги кунда Республика ҳарбий прокуратурасига бўйсунувчи 5 та ҳарбий округ ва 10 та ҳудудий ҳарбий прокуратуралар фаолият кўрсатиб келмоқда. Мамлакатимиз ҳудуди ҳарбий-маъмурий бошқарув бўйича 5 та

ҳарбий округларга, яъни Тошкент, Шарқий, Марказий, Шимолий-ғарбий ва Жануби-ғарбий махсус ҳарбий округларга бўлинганлигидан келиб чиқиб, тегишича Тошкент, Фарғона, Жиззах, Нукус ва Қарши шаҳарларида округ ҳарбий прокуратуралари ташкил қилинган.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, қонунлари, Президент Фармонлари ва ҳукумат қарорларининг мазмун-моҳиятини, юртимизда амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотларни ҳарбий хизматчилар, уларнинг оила аъзолари ва фуқароларга етказиш, тушунтириш, ҳуқуқий билими ва маданиятини юксалтиришда иштирок этиш ҳарбий прокуратура органлари фаолиятининг асосий йўналишлардан бири сифатида белгиланган.

Бу йўналишда 2011 йил давомида Қуроли Кучлар ҳарбий қисм ва муассасаларида Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий прокуратураси органлари томонидан 9 минг 191 та тадбирлар ўтказилди. Бу тадбирларнинг 8 минг 210 таси ҳарбий қисм ва муассасаларда ҳарбий хизматчилар ўртасида ўтказилиб, улардан 7 минг 845 тасини давра суҳбатлари, тарғибот тадбирларининг 84 тасини турли мавзудаги амалий конференциялар, 281 тасини ўқув-семинар машғулотлари ташкил этилди. 981 мартаба оммавий ахборот воситалари орқали чиқишлар қилинган.

Президентимиз томонидан "Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили" деб аталган 2011 йилда ҳарбий прокуратура органлари томонидан жойлардаги маҳаллий ҳокимият идоралари билан биргаликда 23 мартаба меҳнат ярмаркалари ташкил этилган ва уларнинг натижалари бўйича 1 минг 153 нафар ишга жойлаштиш истифода бўлган ҳарбий хизматчиларимизнинг оилалари иш билан таъминланган. Ҳарбий прокуратура органлари томонидан бу каби тадбирлар Ўртбошимиз томонидан "Мустаҳкам оила йили" деб эълон қилинган 2012 йилда ҳам изчиллик билан давом эттирилади.

Бир сўз билан айтганда, ҳарбий прокуратура органлари ҳодимлари юртимизда амалга оширилаётган кенг қўламли суд-ҳуқуқ ва ҳарбий соҳадаги ислохотларда фаол қатнашмоқдалар ва бошқа ҳуқуқий муҳофиза қилувчи органлар билан ҳамкорликда ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзолари ҳамда фуқароларимизнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашда келгусида ҳам ўзларининг муносиб хиссаларини қўшадилар.

Тадбиркорликка эътибор давом этади

Республика Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий ларомадаларни легаллаштиришга қарши курашиш департаментининг Самарқанд вилоят бошқармаси томонидан профилактика, қонунчилик тарғиботи ишларини кучайтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Ўтган йил давомида тадбиркорликка оид 2000 та профилактик тадбирлар ташкил қилинган бўлса, жиноят учун жавобгарликнинг муқарраблигини тушунириш юзасидан 1519 та тарғибот тадбирлари ўтказилди. Шундай тадбирлар натижасида 127 та ҳўжалик юриш субъекти рўйхатдан ўтказилиб, 208 та иш ўринлари яратилди. Бу корхоналарда жами 138,5 миллион сўмлик маҳсулотлар ишлаб чиқарилди. Шунингдек, бюджетга тўланадиган солиқ базаси

111,9 миллион сўмга кенгайтирилиб, 100,5 миллион сўми тадбиркорлик субъектлари томонидан тўла берилди.

Департаментнинг барча шахар ва туман бўлимларида ишонч телефонлари ташкил этилган бўлиб, навбатчилик қисми ҳодимлари томонидан мурожаатлар қабул қилинапти. Мисол учун, фуқаро Л.Ғуломов мурожаатида "Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари федерацияси" Жомбой туман бўлими раиси Р.Бурхонов унинг сингилари хусусий тадбиркор

Х.Қобиловнинг устидан ёзган шикоят ариза бўйича чора кўрсаткич давзига 500 минг сўмни тамағирлик йўли билан талаб қилаётганлигини кўрсатиб ўтган ва унга нисбатан чора қўришни сўраган. Ўтказилган тезкор тадбир давомида Р.Бурхонов 300 минг сўм пулни тамағирлик йўли билан хизмат хонасида олаётган вақтда ашёвий далил билан ушланди. Аниқланишича, "Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари федерацияси" Жомбой туман бўлими раиси Раҳмат Бурхонов фуқаро Ҳазраткул Қўшоқов билан ўзаро жиноий тил бириктириб, тадбиркорларга турли хилдаги важлар кўрсатиб, уларни ушбу аризаларга асосан жавобгарликда тортиш ва катта миқдордаги жарималарни қўллаш би-

лан кўрkitиб келган. Аризаларни тегишли тартибда рўйхатга олмадан товламачилик билан шуғулланган.

Жумладан, текширув давомида "Амурия пресс монтаж" ХК раҳбари Санжар Собиров мурожаат қилган. Х.Қўшоқов "мазкур хусусий корхонага қарашли савдо дўконида сифатсиз ароқ сотилапти ҳамда НКМдан чек бермапти", деб истеъмолчилар жамиятига ариза ёзган. Ушбу ариза юзасидан Х.Қўшоқов ва Р.Бурхоновлар уни жавобгарликка тортиш ва катта миқдорда жарима қўллаш билан кўрkitиб, 400 минг сўмни товламачилик йўли билан олишган. Худди шунингдек, Х.Қўшоқов ва Р.Бурхоновлар туманда фаолият кўрсатаётган "Жам Сервис" МЧЖ раҳбари А.Азимовдан 250 минг

Шўҳрат МАЛЛАЕВ,
СВОЖДЛКК Департаментининг Самарқанд вилоят бошқармаси бошлиғи ўринбосари

сўм, хусусий тадбиркор Ш.Ёрмаматовдан 400 минг сўм олиб, 10 дан ортик ҳолатларда тадбиркорларга нисбатан товламачилик жиноятлари содир этишган.

Бугунги кунда мамлакатимизда тадбиркорликка ва хусусий бизнесга кенг имконият яратилаётди. Бироқ, айрим нафси йўлида ҳеч нарсадан тал тортаётган кимсаларнинг қилаётган ишлари ҳеч бир қолипга тўғри келмайди. Ҳуқуқни муҳофиза қилувчи органлар бу каби қонунбузарларга қарши жиддий курашиб келмоқда.

Оила — ҳаётимизнинг таянчи ва сунъичи

Оила бу — кичик Ватан, муқаддас қўрғон, эртанги кун эгалари камол топадиган буюк мактаб. У ҳаёт абадийлиги, авлодлар давомийлиги рами бўлиш билан бирга, урф-оадатларимизни сақлаётган муқаддас даргоҳ ҳамдир.

Оила ўз фарзандлари қалби ва онгига миллий ва умуминсоний қадриятларни сингдириш билан уларни ижтимоий ҳаётга тайёрлайди. Шу тариха уларни катта оқимга — жамиятга қўшиб, жамият йўналиши, иқтисодиёти, маданияти ва маърифатини белгилашга ҳам ўз таъсирини қўрсатади.

Шунинг учун Шарқда оила қадим-қадимдан муқаддас қўрғон ҳисобланиб келинган. Хусусан, ўзбек оилаларининг серилдизлик, сербутоқлик хусусиятлари ҳозир ҳам сақланиб турибди. Оилаларда муайян турмуш тарзи шаклланиб, фарзандлар ҳаётий таъриба орттириб борадилар, тежалари ва саришта рўзгор тутишни ўрганадилар. Ўғил-қизларнинг маънавий етук бўлиб камол топишларида кексалар ва ота-онанинг роли катта.

Мамлакатимиз истиқлолга эришган, халқимизнинг азалий миллий урф-одат ва маросимлари қайтадан тиклана бошланди. Бу удумлар оилани мустаҳкамлашда муҳим ўрин тутаяди. Ўзбекистон ҳукумати оила масалаларида давлат сиёсати даражасида бажарилиши лозим бўлган устувор вазифа сифатида қарайди. Конституциянинг XIV бобида оила жамиятнинг асосий бўлини ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга эканлиги белгилаб қўйилди. Шу асосда тегишли ҳужжатлар қабул қилиниб, такомиллаштирилди. Булар ўндан ортқ қонуларда ўз ифодасини топти.

Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш бўйича қонун ҳужжатлари қабул қилиниб, амалий тадбирлар белгиланган. Жумладан, 1994 йил 22 августда "Кам таъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида"ги Президентимиз Фармони қабул қилиниб, муҳтож оилаларга моддий ва маънавий ёрдам беришнинг кўлами кенгайтирилди.

Жамият раванқ топишда оиланинг тутган ўрни ва иштирокини янада ошириш, уни давлат томонидан қўллаб-қувватлашни кучайтириш ҳамда манфаатларини изчил таъминлаш мақсадида Президентимиз 1998 йилни "Оила йили" деб эълон қилди. Шу муносабат билан Давлат дастури ишлаб чиқилди ва амалга оширилди. Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси хузурида "Оила" илмий-амалий маркази ташкил этилди. Оилавий ҳаёт масалаларини ҳуқуқий тартибга солиш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг Оила кодекси қабул қилинди.

2012 йилнинг Президентимиз томонидан "Мустаҳкам оила йили" деб номланиши эса нур устига нур бўлди. Зеро, давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, "...Янги йилга мана шундай ном беришимиз, азал-азалдан халқимиз учун муқаддас бўлиши оилани ҳаётимиз таянчи ва сунъичи, жамиятимизнинг ҳал қилувчи асосий бўлини деб қабул қилишимиз замирида, ҳеч шубҳасиз, жуда катта маъно-моҳият муҳассас. Чунки оила соғлом экан — жамият мустаҳкам, жамият мустаҳкам экан — мамлакат барқарор. Буни исботлаб беришнинг ҳеч қандай ҳолати йўқ".

Ушбу йилда оила мустаҳкамчилиги таъминлаш баробарида, никоҳ ту-шунчаси муқаддаслигини тартиб қилиш, она ва бола манфаатлари устуворлигига эришиш, хотин-қизларнинг давлат ва жамият ҳаётидаги иштирокини кенгайтириш муҳим аҳамият касб этади.

Чунки оилани асраб-авайлаш, уни ҳар томонлама таъминлаш маъсулияти ўзбек менталитетида хосдир. Мазкур йилда барча давлат ва жамоат ташкилотлари олдига қўйилган энг катта вазифалардан бири ҳам шубҳасиз, бу жамиятнинг муҳим ижтимоий-сиёсий бўлини бўлган оилани ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ёшларда оила туйғусини шакллантириш, уларда оилга гамиҳурлик ҳиссини уйғотиш, шунингдек, оила қонунчилигини янада такомиллашти-

ришдан иборат. Бунинг учун, албатта, фуқаролар, ёшлар, кенг жамоатчилик ўртасида оила муқаддаслиги, унинг аҳамияти тўғрисида ҳуқуқий-маънавий тарғибот ишларини янада кучайтириш лозим бўлади.

Бунда мамлакатимиздаги бир қатор давлат ва жамоат ташкилотлари қатори ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар ходимлари олдига ҳам маъсулиятли вазифалар қўйилиши кўзда тутилган. Хусусан, оила тўғрисидаги қонулар ижросини таъминлаш, оиланинг жамиятдаги ўрни ва аҳамиятини ошириш, ёшларни оилга тайёрлаш, уларни оилапарвар этиб тарбиялашга қаратилган кенг қўламли ҳуқуқий тарғибот ишларини амалга оширишда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг ўзaro ҳамкорлигини таъминлаш бирламчи вазифа ҳисобланади. Ўзбекистон Республикаси қонунилари, Президент Фармонлари, ҳукумат қарорлари, давлат ва ҳомийлик маблағлари ҳисобидан молиялаштирилган давлат дастурлари ушбу сиёсатни амалга ошириш шакллари ташкил этади.

Оилани ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, унда соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, нотинч оилаларда соғлом муҳитни шакллантиришда маҳалла ва қишлоқ фуқаролар йиғинлари, улар хузуридаги яраштириш комиссияларининг ўрни беқасб. Мамлакатимизда соғлом авлодни тарбиялашга муносиб ҳисса қўлиш, фуқароларнинг маҳаллада ва оилда тинч-тоғув ҳамда ҳамжиҳат яшашларини таъминлаш, оилавий келишмовчиликларни тинч йўл билан ҳал этиш, соғлом турмуш тарзини кенг тарғиб қилиш мақсадида ташкил этилган яраштириш комиссияси таркибига хотин-қизлар билан ишлаш комиссияси раисаси, ҳудуд профилактика инспектори, ёшлар билан ишлаш комиссияси, ҳудуддаги мактабларнинг директорлари ёки уларнинг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосарлари, намунавий оилаларнинг бошиқлари ҳамда имом-хатиблар киритилган. Комиссия таркибининг таъкидлашда унинг аъзолари ўзига оқлатилган мажбуриятни қай даражада бажара олиши салоҳиятига алоҳида эътибор қаратиляпти. Чунки улар фаолиятлари давомида ҳолис бўлишлари, яраштириш жараёнида аён бўлган сирларни ошқор қилмасликлари, қисқача айтганда, инсоний кадр-қиммат ерга урилишига, ҳуқуқ бузилишига йўл қўймасликлари лозим.

Ўзбек оиласи миллий, диний қарашлар ва қонунчилигимиз орқали тартибга солинувчи ўзига хос жиҳатлари эга бўлиб, шуниси билан халқро никоҳ муносабатларидан фарқ қилади. Оиланинг мустаҳкам қўрғон эканлиги, уйдаги гапни қўчага олиб чиқиш ноҳозилиги, бахтининг тамал тоши оилавий тарбия воситасида қўйилиши, катталарга ҳурматда, кичикларга иззатда бўлиш, никоҳнинг муқаддаслиги, оилавий ноаҳиллик бахтсизлик келтириши, отанинг кўзига, онанинг юзига тик қараш гуноҳи азимлиги, ўзини ҳурмат қилган одам ўзларини ҳурмат қилиши лозимлиги сингари энг муҳим ҳаётий тушунчалар фарзандлар онгига ёшигидан ўз уйда, оиласи қўчагидан сингдирилиди.

Оила дарз кетиши фарзандларимиз келажак ва истиқболга салбий таъсир қўрсатмасдан қолмайди, албатта. Шу боисдан, бизда вояга етмаганларнинг Конституция ва қонуларимизда белгиланган ҳуқуқ ва эркинликлари тўлиқ қаролатилган. Конституциянинг 45-моддасида вояга етмаганлар ҳуқуқлари давлат ҳимоясида экани, 64-моддасида эса ота-оналар ўз фарзандларини вояга етувчиларга қадар боқиб ва тарбиялашга мажбур эканликлари, давлат ва жамият етим болаларни ва ота-оналарнинг васийлигидан маҳрум бўлган болаларни боқиб, тарбиялаш ва ўқитиши таъминланиши, болаларга бағишланган хайрия фаолияти рағбатлантирилиши белгилаб қўйилган.

Вояга етмаганларга доир муҳим қонун ҳужжатларидан бири 2008 йил январда қабул қилинган "Бола ҳуқуқларининг қафолатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни бўлиб, у ўсиб келаётган авлодга нисбатан гамиҳурликнинг янада мустаҳкамлашига замин яратди.

Болаларимизнинг мактаб берадиган барча билимларни ўзлаштириш олисинигина эмас, балки жамиятимиз ҳаёт нормаларига риоя қилмоқ учун тартиб ва интизомга ҳам ўрганишлари ҳақида ҳаммадан ҳам кўра

Худойкул ТУРДИБОВ,
Қашқадарё вилоят прокурори

биз ота-оналар кўпроқ қайғуришимиз керак. Зеро, оиланинг барқарор ва тўқислиги унинг моддий таъмин этилганлиги билан бир қаторда ижтимоий ҳаётда тутган ўрни, унда улғаяётган фарзандларнинг қамоли ва жамиятимизда қўлаётган ҳиссаси билан белгиланади. Оиладаги аҳиллик, эр-хотиннинг бир-бирини тушуниши ана шу оилда вояга етаётган фарзандлар қамоли учун жуда муҳим. Чунки болаларнинг мурғак қалбига ҳеч нарса ибратдек кучли таъсир қўймайди ва барча ибратлар ичида эса, ота-она ибратидан кўра чуқурроқ ва мустаҳкамроқ ўрин оладиган ибрат йўқ. Болаларимиз — бизнинг келажакимиз! Тарбиянинг буюк сири ва буюк кучи шундан иборатки, у характердаги ҳар хил жиҳатларни, ҳатто нуқсонларни ҳам эзгуликка йўналтиради.

Оналар оиланинг таянчи ва болалар тарбиясини амалга оширувчи шахс бўлса, оталар оиланинг устуни, фарзандларнинг сунъан тоғи. Оилада, фарзандлар олдига оталиқнинг ўзига яраша юки, маъсулияти бор. Қарияларнинг таъкидлашларича, чакалоқ дунёга келган, уч кун ичида отасини, чилласининг ичида эса онасини таниб олар экан. Бу таърифнинг илмий жиҳатдан нечоғли ўз тасдигини топиши тўғрисида баҳслашиб ўтирмоқчи эмасмиз. Нафақат норасида гўдақлар, балки ёши бир жойга бориб қолган қишлоқларнинг-да ота-она томон қўнғилдан тапсиниб туриши, уларни табиий бир қўрғон санаб, бебаҳо давлатим деб билиши, одамонг учун волида муҳтарам ва падали бузруқвор ўрнини бошувчи сунъан тоғ, иссиқ бағир ҳеч жойда йўқлигини далиллаб турибди.

Асосий Қонунимизнинг 46-моддасида "Хотин-қизлар ва эркаклар тенг ҳуқуқлиқлар", дейилган. Жамиятда эркаклар ва аёлларнинг тенг ҳуқуқлиги тўғрисидаги нормалар БМТнинг Низоми ва инсон ҳуқуқларига доир бошқа ҳужжатларида ҳам мустаҳкамланган. Бу шундан далолат берадики, хотин-қизлар ва эркаклар тенглиги муаммоси бутун жаҳонда муҳим аҳамият касб этувчи масала ҳисобланади. Ўзбекистон Республикасининг амалдаги меъърий-ҳуқуқий ҳужжатлари, биринчидан, жинсий мансублигидан қатъи назар, барча фуқаролар ижтимоий ва иқтисодий ҳуқуқларининг тенглигини тан олади. Иккинчидан, хотин-қизлар ва оилавий мажбуриятларни бажариш билан банд бўлган шахсларнинг қўшимча қафолатларини назарда тутаяди.

Оила табиатининг шоҳ асари, жамиятнинг эса дору гахридир. У инсон ҳаётига тўқислик бағишлайди, бахт келтиради, шу билан бирга, ҳар бир оила давлат аҳамиятига эга бўлган қўлтуғ маскан саналади. Чунки жамиятнинг бойлиги бўлиши болалар оилда ўсади, камол топади. Буюк рус ёзувчиси Лев Толстой таъкидлаганидек, ўз уйда бахтли қилиши кишини жамиятда ҳам бахтлидир.

Ҳа, азал-азалдан халқимиз учун муқаддас саналган оилани ҳаётимиз таянчи ва сунъанча айлангани, уни моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, унга қўмак, имтиёз ва имкониятлар яратиб бериш, ёш оилаларга қўрсатилаётган эътибор ва гамиҳурликни кучайтириш, мустаҳкам оилани шакллантириш давлатимиз олдига турган устувор вазифалардан бирдир. Чунки ҳар бир оила ўзича — рамизий маънода — давлат ичидаги давлат. Унинг ҳам ўз бюджети, маблағи, режалари, ички ва ташқи алоқалари бор. Ички низо ва ташқи таъсирлар оқибатида оиланинг бузилиши атрофдаги кишиларга, ҳатто жамиятга ҳам нуқсонли ва ташвиш юқини орттиради. Негаки, минглаб ва юз минглаб оилалар бирлашуви асосида ташкил толган жамият бундан зарар қўради. Зеро, ҳар қандай жамият ва давлат учун оилалар тинчлиги, уларнинг фаровонлиги, гуллаб-яшнаши энг муҳим омили. Оила давлатнинг асоси, деган гап шунга ишора. Шундай экан, давлат ва нодавлат ташкилотлари, маҳаллий ўзини ўзи бошқариш органлари ва кенг жамоатчилик оилаларнинг мустаҳкамчилигини таъминлаш борасида нимаики қилиш керак бўлса, ҳаммасини амалга ошириши, бунга биринчи даражада вазифа деб қарамоғи лозим.

Одамларни олиш-сотиш, улардан фойдаланиш учун ёлғаш қабил жиноятлардан биридир. Вилоят прокуратураси томонидан бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ва мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорликда Ўзбекистон Республикасининг "Одам савдосига қарши курашни тўғрисида"ги Қонуни, Республика Президентининг "Одам савдосига қарши курашни самаралорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори асосида бу илгари қарши кураш кучайтириляпти.

Долзарб муаммо

Ибрагим БАБАМУРОВО,
Навоий вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Вилоят ҳудудий идоралараро комиссияси ҳамда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг асосий эътибори одам савдоси билан боғлиқ ноқонуний фаолиятга кўл урган жиний гуруҳлар фаолиятига чек қўйишга, бу жиноятларнинг содир этилишига омили бўлаётган сабаб ва шарт-шароитларни бартараф қилишга, биринчи навбатда аҳолининг бандлигини таъминлаш ва ҳуқуқий онгини юксалтиришга оид тадбирларни фаолаштиришга қаратилмоқда.

Тахлилларга кўра, вилоятда 2011 йилда одамларни олиш-сотиш, улардан фойдаланиш учун ёлғаш билан боғлиқ 12 та жиноят фол этилган. Ушбу ноқонуний фаолият билан шуғулланиб келган 18 нафар шахс аниқланган.

Масалан, Қизилтепа туман ИИБ томонидан фуқаро А.Шоимованинг аризаси асосида ЖКнинг 135-моддаси 2-қисми билан қўзғатилган жиноят ишининг тергов жараёнида аниқланишича, Гиждудон туманида яшовчи фуқаро Г.Ядрова таниши С.Қандова билан жиний тил бириктириб, Қизилтепа тумани, "Сўфиден" қишлоғида яшовчи А.Шоимованинг туғилганлик гувоҳномасини олиб қўйиб, унга фуқаролик паспортини тайёрлаб, тегишли ҳужжатларни расмийлаштириб, Бирлашган Араб Амирлиги давлатига фоҳишалик билан шуғулланиш учун юборишга тайёргарлик қўришган. Тергов натижасига кўра, Г.Ядрова ва С.Қандовалар жиноят иши айблов ҳисобаси билан судга юборилиб, уларга нисбатан жазо муқаррарлиги таъминланган.

Вилоят ИИБ ЖК ва ТҚБ ходимлари томонидан ўтказилган тадбирда фуқаро И.Ибрагимов ва шахвоний мақсадларда фойдаланиш учун Ф.Худойбердиева ва Г.Тўйчиеваларни 200 минг сўм эвазига фуқаро Ш.Джўраевга сотган вақтида ушланган. Мазкур ҳолат бўйича ҳам ЖКнинг тегишли моддаси билан жиноят иши қўзғатилиб, айбдор шахсларнинг жиний жавобгарлиги ҳал қилинган.

Вилоят прокуратураси томонидан айрим фуқароларнинг республика ҳудудидан чиқиб кетиши сабаблари таҳлил қилиниб, тегишли профилактик тадбирлар амалга оширилмоқда.

Аҳоли бандлигини таъминлаш, янги иш ўринларини яратиш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шу даврда бандликка қўмақлашиш марказларига ишга жойлаштириш масаласида мувожаат қилган фуқароларнинг 21373 нафари ишга жойлаштирилган.

Утган йилда бевосита прокуратура органларининг ташаббуси билан меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш Бош бошқармаси ҳамда унинг ҳудудий бўлимлари ҳамкорлигида 36 та меҳнат ярмаркаси ташкил қилиниб, уларда иштирок этган 7064 нафар фуқаронинг 4254 нафари доимий ишга жойлаштирилиб, 32 нафари жамоат ишлари ва 22 нафари касб бўйича ўқига юборилган.

Шунингдек, вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари, соғлиқни сақлаш, ўрта махсус касб-хунар таълими ва халқ таълими бошқармалари, вилоят ҳокимлиги, "Маҳалла" жамгармаси ва "Камолот" ЁИХ билан ҳамкорликда одам савдоси иллатининг салбий оқибатлари мавзуларида ўқувчи ва сўхбатлар ўтказиб келинмоқда, республика ва маҳаллий оммавий ахборот воситалари орқали доимий чиқишлар қилинмоқда.

Вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари томонидан бугунги кунда одам савдоси жиноятининг жабрланганлари савдоси мутахассислар ёрдами ташкил қилиниб, 35 нафарининг Республика реалитация марказига юборилиши таъминланган.

Сабаб ва оқибат

электр энергияси таъминотида юз бераётган камчиликлар, узилишлар, қарздорлик ва ҳисоб-китоб ишлари юзасидан таҳлил

Ҳаётимизнинг бирин-бир соҳасини электр энергиясиз тасаввур этиб бўлмайди. Оқим рўзгор юмушидан тортиб, улкан машина ва дастгоҳларга электр токи ёрдамида ишлаш учун қандай изоҳга муҳтож эмас. Шундай экан, инсон тафаккурининг бундай қудратли бойлиги, беқиёс маъсулдан оқилона фойдаланиш ва бу борадаги ҳар бир ишни, хусусан, сарф-ҳаражат ва ҳисоб-китоб ишларини пишиқ-пухта амалга ошириш талаб этилади ва бу ҳар жиҳатдан адолатли талаб бўлади.

Ушбу ҳолатларни эътиборга олган ҳолда, Қарши шаҳар прокуратураси томонидан шаҳар электр тармоқлари корхонасида Ўзбекистон Республикасининг "Электр энергетикаси тўғрисида"ги Қонуни, Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 5 июндаги "Электр энергияси истеъмолчиси ҳисобга олиш ва назорат қилиш тизимини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги 150-сонли Қарори ижроси юзасидан таҳлил ўтказилди ва "Уздавэнегорназорат" инспекцияси вилоят бўлими, вилоят электр тармоқлари ОАЖ, шаҳар молия бўлими, шаҳар ДСИ мутахассислари жалб қилиниб, вазият корхона томонидан тақдим этилган маълумотлар асосида ўрганилди.

Таҳлилий ўрганиш жараёнида маълум бўлдики, "Қашқадарё ХЭТ" ОАЖнинг 2009 йил 18 июнда 280-сонли буйруғи чиқарилган бўлиб, буйруққа асосан Қарши ШЭТҚда 2009, 2010, 2011-йилларда истеъмолчиларни электр энергияси истеъмолчиси ҳисобга олиш ва назорат қилиш тизимини автоматлаштириш режасига мувофиқ юридик истеъмолчилар бўйича 2737 дона электрон ҳисоблагич ўрнатилиши белгиланган бўлиб, амалда 3034 дона ўрнатилган. Шундан 84 та ҳўжалик ижроти учун субъектлардаги 231 дона электр ҳисоблагич энергия истеъмолчиси ҳисобга олиш ва назорат қилиш тизими томонидан жорий этилган ҳолда ишламоқда. Бироқ, юридик истеъмолчилардаги 458 дона электр ҳисоблагич энергия истеъмолчиси ҳисобга олиш ва назорат қилиш тизимига мос келмайди.

Уларни 2012 йил давомида алмаштириш учун истеъмолчиларга оғохлантириш хатлари берилган ва бошқа ҳисоблагичлар ўрнатилиш режалаштирилган.

Аҳоли яшайдиган хонадон ва кўп қаватли уйларга 44645 дона электрон ҳисоблагич ўрнатилиши белгиланган бўлса-да, амалда 33331 дона электрон ҳисоблагич ўрнатилиб, режа 75 фоизга бажарилган, ҳолос. 2012 йил давомида 11314 та хонадонга замонавий электрон ҳисоблагич ўрнатиш керак бўлади.

Қарши ШЭТҚда жами истеъмолчилар сони 2012 йил 1 январь ҳолатида 49544 тани ташкил этади. Шундан 1159 таси юридик, 1550 таси майда қувватли истеъмолчилар ва 46835 таси аҳоли хонадонлари ва кўп қаватли уйларга ўрнатилган бўлиб, 2011 йилда уларга электр энергияси етказиб бериш бўйича 225 612 минг кВт. соат лимит белгилангани ҳолда, амалда 338 153 минг кВт. соат электр энергияси етказиб берилган, яъни Қарши ШЭТҚ томонидан белгиланган лимитдан 112 541 минг кВт. соат ортқича электр энергияси сарфланган.

Ваҳоланки, мазкур корхонада энергия танқислиги даврида мавжуд электр энергия истеъмолчиси камайтириш бўйича 2010 йилда

маҳаллий ҳокимият билан келишилган ҳолда тузилган чеклаш жадвалига кўра, суткасига 4,5-9 соатгача чеклаш белгиланган бўлиб, кўп ҳолатларда жадвалга амал қилинмаган.

2011 йилда ҳам энергия истеъмолчиси камайтириш бўйича жадвал тузилган ва унга мувофиқ бундан ташқари, 4,5 соатдан 9 соатгача чеклаш кўзда тутилган ҳолда жадвалга амал қилинмаган ҳамда маҳаллий ҳокимият билан бу ҳақда келишилмаган. Оқибатда "Қўрғонча", "Мактаб", "Боғишамол", "Инак йўли", "Юлдуз" каби тармоқларда белгиланган жадвалдан ортқича чеклашлар истеъмолчиларнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлган.

Бундан ташқари, Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 17 майдаги 283Ф-сонли фармойишига мувофиқ, 2011 йил 1 октябр кунига қадар истеъмолчиларнинг электр энергияси учун қарздорлигини хатловдан ўтказиш белгиланган бўлса-да, хатлов талаб даражасида амалга оширилмаган.

Шундай қилиб, 2011 йил ҳолатида Қарши ШЭТҚнинг жами қарздорлиги 35 млрд. 720,7 млн. сўми, шу жумладан, юридик ва майда қувватли истеъмолчиларнинг қарздорлиги 1 млрд. 854,2 млн. сўми, аҳолининг қарздорлиги эса 33 млрд. 866,5 млн. сўми ташкил этган.

Мазкур йўналишда бир қатор ишлар амалга оширилган. Бундай аҳолини бартараф этиш учун Қарши шаҳар электр тармоқлари корхонаси томонидан 2011 йил давомида 99 та улгуржи истеъмолчиларга нисбатан 668,3 млн. сўм ундириш бўйича ҳўжалик судига даъво аризалари берилган бўлиб, суднинг қарорлари асосида шаҳар суд ижрочилари бўлимига юборилган.

Бундан ташқари, кам қувватли улгуржи истеъмолчиларга нисбатан 78 та ҳолатда электр энергияси истеъмолчиси қоидаларини бузганлиги учун қатъий ҳисобда турувчи далолатномалар расмийлаштирилиб, 61,1 млн. сўми ундириб олиш юзасидан туманлараро фуқаролик судига аризалар киритилган ва шундан 1 та ҳолатда 30,0 минг сўм тўлов амалга оширилган. Шунингдек, таҳлил мобайнида Қарши шаҳар электр тармоқлари корхонаси томонидан 2011 йил 1 декабрь ҳолатида электр энергиясидан қарздор бўлган маиший истеъмолчилардан 15112 нафарига нисбатан 5 млрд. 593,3 млн. сўми мажбурий ундириш юзасидан Фуқаролик ишлари бўйича туманлараро судига даъво аризалари киритилганлиги, ўз ўрнида барча даъволар қаноатлантирилиб, шаҳар суд ижрочилар бўлимига 6563 нафар фуқарога нисбатан 2302,1 млн. сўмлик қарздорлик суммаларининг ундирилиши юзасидан ижро ишлари юборилганлиги маълум бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 22 августдаги "Электр ва иссиқ-

лик энергиясидан фойдаланиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида"ги 245-сонли Қарори талабларидан келиб чиқиб, электр энергиясидан фойдаланиш қоидаларини бузганлиги учун қўшимча тўловлар ҳисобланиб, (қарорнинг 120-121 — бандлари асосида) 2815 нафар маиший истеъмолчиларга нисбатан жами 2 млрд. 174,2 млн. сўмлик қатъий ҳисобда турувчи далолатномалар тузилган. Қўшимча ҳисобланган тўловларни ўз ихтиёри билан тўламаган 2815 нафар маиший истеъмолчидан тўловларни мажбурий ундириш юзасидан Фуқаролик ишлари бўйича туманлараро судига даъво аризалари киритилган. Даъволар қаноатлантирилиб, шаҳар суд ижро бўлимига юборилганига қарамай, 2011 йил давомида жами 287 нафар фуқародан 208,2 млн. сўм ундирилган, ҳолос.

Мазкур корхона масъул ходимлари томонидан Вазирлар Маҳкамасининг 245-сонли қарори 122-банди ҳамда "Ўзбекэнерго" ДАҚнинг 2009 йил 2 февралдаги 39-сонли буйруғига мувофиқ, қатъий ҳисобда турувчи истеъмолчиларнинг электр энергиясидан фойдаланиш қоидаларини бузганлиги учун расмийлаштирилиши мўлжалланган 126 та далолатнома 2012 йил 28 январь ҳолатида корхонанинг масъул ходими жавабгарлигига қайтарилмаганлиги аниқланди. Таъкидлаш жоизки, корхона томонидан электр энергиясидан оқилона фойдаланишга қаратилган дастурлар ва лойиҳалар маҳаллий ҳокимият органлари билан келишилган ҳолда ишлаб чиқилмаган.

Бунинг устига, электр энергияси ҳажмлари ҳамда қувват ва электр энергияси истеъмолчиси бўйича чеклашлар ва узиб қўйиш жадваллари маҳаллий давлат ҳокимияти идоралари билан келишилгани тўғрисида ҳеч қандай маълумот мавжуд эмас.

Бундан ташқари, фаолияти тугатилган корхона ва ташкилотлар бўйича дебитор қарздорлик жами 93425,9 минг сўми ташкил қилади. Хусусан, Қарши шаҳри ҳудудида жойлашган 3-ЖЭК ТОМЧЖнинг 2795,4 минг сўмлик, "Лочин" уй-ҳўй мулкдорлари ширкатининг 1451,7 минг сўмлик, "Қалдирғоч" уй-ҳўй мулкдорлари ширкатининг 573,5 минг сўмлик ва хизмат кўрсатиш бошқармасининг 77354,3 минг сўмлик мuddати ўтган дебитор қарздорлиги 2-3 йилдан буён корхонанинг дебитор айланмасида мuddати ўтган қарздорликда турган бўлса-да, бирор-бир чора-тадбир қўрилмасдан келинаётганлиги натижасида бундай қарздорликнинг янада ўсишига йўл қўйилмоқда.

Шунингдек, мuddати ўтган дебитор қарздорликнинг кўпайишига бир қатор ташкилот ва муассасалар раҳбарлигининг белгиланган қонун-қоидаларга амал қилмасликлари ва паровосзилари ҳам сабаб бўляпти. Жумладан, 153 та бюджет ташкилоти жами 814 млн. 577,5 минг сўм қарздор бўлиб турибди. Масалан, Қарши қурилиш касб-ҳунар коллежининг қарзи 14 млн. 299,0 минг сўм, Нуристон академик лицейи 3 млн. 410,8 минг сўм, Республика шовишлинч тиббий ёрдам илмий марказининг Қашқадарё филиали 4 млн. 966,3 минг сўм, Қарши шаҳар турғужонаси 6 млн. 872,5

Фарҳод ОМОНОВ,
Қарши шаҳар прокурори

минг сўм, Қарши шаҳар Халқ таълими бўлими 3 млн. 949,0 минг сўм, Қарши Давлат университетининг қарзи 29 млн. 335,8 минг сўми ташкил этади.

Қарши Давлат солиқ инспекциясига ўтган 2011 йилнинг 10 июнь ҳолатига кўра, тақдим этилган реестрдаги 28 та корхонага электр энергияси етказиб беришни узиб қўйиш далолатномалари расмийлаштирилганлиги қайд этилган бўлиб, ҳозирги кунда ҳам ушбу корхона-ташкilotларда мuddати ўтган дебитор қарздорликка йўл қўйилаётган бўлса-да, уларнинг электр энергиясидан фойдаланишини тўхтатиш чоралари қўрилмаган.

Бундан ташқари, Қарши шаҳар электр тармоқлари корхонаси мансабдор шахслари томонидан энергияни ҳисоб-китоб қилиш бўйича қарзларнинг қўйиши ва тўлов мuddати ўтган қарзлари бўлган истеъмолчиларга энергия берилишига йўл қўйилган.

Электр энергияси учун бир ойлик истеъмол ҳажмининг 30 фоиз ҳақини мажбурий равишда олдиндан тўлаш тартиби тўлиқ жорий этилмаган.

Яқуний ҳисоб-китоблари 30 кун мобайнида амалга ошириш ва электр энергиясини узатиш вақтида унинг исроф бўлиш даражасини камайтириш бўйича етарли иши оlib борилмаган ва етказиб берилаётган электр энергияси истеъмолчилар томонидан ўз вақтида ҳисоб-китоб қилиниши ҳисобга олиш ускуналаридан тўғри фойдаланиши таъминлаш юзасидан талабчанлик сусайтириб оборилган.

Бундан қўринадики, шаҳар электр тармоқлари корхонаси раҳбарияти томонидан Ўзбекистон Республикасининг "Электр энергетикаси тўғрисида"ги Қонуни, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1154-сонли Фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 22 августдаги "Электр ва иссиқлик энергиясидан фойдаланиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида"ги 245-сонли ва 2009 йил 5 июндаги "Электр энергияси истеъмолчиси ҳисобга олиш ва назорат қилиш тизимини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори талабларининг бажарилиши қоникарли эмас.

Ўтказилган таҳлиллар натижасига кўра, 56 нафар тармоқ назоратчилари қонунбузилишига йўл қўймаслик хусусида расман оғохлантирилди ҳамда фуқаролик ишлари бўйича Қарши туманлараро судига қарздорлигини ундириш бўйича 33 млн. 155,9 минг сўмлик 146 та ариза тақдим этилди. Аниқланган қўпол қонунбузилишлари бўйича 1 та жиноят иши қўзғатилди. Шунингдек, юзага келган қонунбузилишлар, уларнинг келиб чиқиш сабаблари ва бунга имконият яратиб бераётган шарт-шароитларни бартараф этиш тўғрисида вилоят электр тармоқлари ОАЖга тақдимнома киритилди.

Уйлаймики, ўтказилган таҳлиллар, текширув ва вазиятни ўрганиш юзасидан амалга оширилган чора-тадбирлар жорий йилда электр қувватидан самарали ва оқилона фойдаланишимизга ёрдам беради.

Фуқаро мурожаатига эътибор билан ёндашиш, қолаверса, мурожаатлар билан қонуний асосда иш олиб бориш ҳуқуқий демократик давлат, эркин фуқаролик жамияти барпо этишининг асосий тамойилларидан бири саналади.

Мурожаатлар эътибордан четда қолмайди

Максуд ИСКАНДАРОВ,
Янгиерик туман прокурори

Бу тамойиллар эса Ўзбекистон Республикасининг "Фуқаролар мурожаатлари тўғрисида"ги Қонуни билан мустаҳкамланиб, унда фуқароларнинг ўз ҳуқуқ ва эркинлари ҳимоя қилинишини сўраб давлат органларига мурожаат этиш ҳуқуқлари, шунингдек, уни қўриб чиқиш тартиби аниқ кўрсатиб ўтилган.

Ўтган 2011 йилда Янгиерик туман прокуратурасига 249 та ариза ва шикоят келиб тушган бўлиб, шундан 113 таси бевосита туман прокуратурасида ҳал қилинган. 132 та ариза тааллуқлиги бўйича тегишли муассасаларга юборилиб, 16 та ариза талаблари қаноатлантирилган.

Мурожаатларни мазмунан таҳлил қилганда бўлса, ҳал қилинган ариза ва шикоятларнинг 25 таси фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, 7 таси жамият ва давлат манфаатларини ҳимоя қилиш масаласи, 10 таси қишлоқ ҳўжалиги, 11 таси суд ижрочиларининг қонунчиёт хатти-ҳарақатлари ва қолган 56 таси бошқа масалаларни ташкил этган.

Юқорида қайд этиб ўтганимиздек, туман прокуратураси ўз фаолияти давомида фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишга алоҳида эътибор қаратиб келмоқда. Жумладан, тумандаги "Чиқирчи" қишлоғида яшовчи фуқаро З.Исмоилова ва "Қармиш" қишлоғида яшовчи фуқаро О.Жуманазаровлар икки ёшгача бўлган бола тарбияси учун тўланадиган нафақа пулини тайинлаш масаласи пайсалга солиб келинаётгани ҳақида ариза билан мурожаат қилишган. Аризаларини ўрганиш жараёнида ўзига оқлатилган вазифани лозим даражада бажармасдан келган "Чиқирчи" қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Р.Атажоновга нисбатан интизомий жавобгарлик тўғрисида иш қўзғатилиб, мурожаат эътиборини аризаларни қаноатлантирилди. Худди шунингдек, "Гулланбоғ" қишлоғида яшовчи фуқаро Ш.Матниёзовнинг ҳам "Мегақизилқум" МЧЖда ишлаган 700 минг сўмлик иш ҳақини ололмаётганилиги ҳақидаги аризаси қаноатлантирилиб, "Мегақизилқум" МЧЖ раҳбари М.Сотлиқовга нисбатан маълумий жавобгарлик тўғрисида иш қўзғатилди.

Бундан ташқари, туман прокуратураси томонидан асосий эътибор тадбиркорлик субъектлари хусусан, фермер ҳўжаликларининг манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган бўлиб, бу борада бир қанча ишлар қилинди. Жумладан, топширган жалласи учун яқуний ҳисоб-китобни амалга оширишда ёрдам сўраган "Юсулбой ота" фермер ҳўжалиги раҳбари Б.Машариповнинг мурожаати ҳам қонуний тартибда ўрганилиб, унинг банкдаги ҳисоб рақамига 1 404 658 сўм маблагнинг ўтказиб берилиши таъминланди.

Назорат давом этади

Прокуратура органлари томонидан "Ўзкимёсанот" акциядорлик компанияси тизимида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 16 мартдаги "2011 йилда қишлоқ хўжалигини минерал ўғитлар билан таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 1503-сонли Қарори ижроси юзасидан қатъий назорат ўрнатилган бўлиб, ўтказилган таҳлиллар "Ўзкимёсанот" АК тизимидаги айрим корхоналар фаолияти устидан идоравий назорат ва ички ташкилий интизом бўшатириб юборилганлиги, компания ва унинг қўйи тизимидаги корхоналарнинг мансабдор шахслари ўз хизмат вазифаларига масъулиятсизлик ва ўзибўларчилик билан қараганлиги ҳамда минерал ўғитларнинг сақланиши ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги, шунингдек, айрим мансабдор ва молдий жавобгар шахслар томонидан турли сунистемолчиликлар ва ўзлаштириш ҳолатлари мавжудлигини кўрсатди.

Жумладан, "Ўзкимёсанот" АКда минерал ўғитларнинг сақланиши таъминланмаганлиги оқибатида тизимдаги корхоналарда 2011 йилда 2,7 млрд. сўмдан ортиқ 6,079 тонна ўғит талон-торож қилинган. Жумладан, жамиятнинг Юқори Чирчиқ туман филиали оғир мудир Х.Рустамов 1,2 млрд. сўмлик 3,2 минг тонна, "Йийк ота" шохобчаси оғир мудир У.Арипжонов 24 млн. сўмлик 103 тонна минерал ўғитни, "Навойазот" акциядорлик жамиятининг Жомбой туман базиси раҳбари Г.Синдаров ва бошқалар 95,2 млн. сўмлик 364 тонна аммиакли селитрани, "Қишлоқхўжалиқим" АЖ Ўзбоскан туман бўлимига қарашли марказий оғир мудир Ж.Қўчқаров моддий жавобгарлигидаги 63,5 млн. сўмлик 460 тонна, Арнасай туман филиали марказий оғир мудир И.Эшматов 45 млн. сўмлик 127 тонна, "Фарғонаазот" акциядорлик жамияти Езёвон филиали оғир мудир И.Тургунов 20,4 тонна, Қоровулбозор филиали оғир мудир М.Қамбаров 5 млн. сўмлик 12 тонна минерал ўғитлар талон-торож қилишган.

Мазкур ҳолатлар юзасидан жиноят ишлари кўзғатилиб, жазонинг муқаррарлиги таъминланди. Шунингдек, "Ўзкимёсанот" АКда тўлов интизоми тўғрисидаги қонунлар ижросини таъминлашда жиддий нуқсонларнинг мавжудлиги ҳам аниқланди. "Қишлоқхўжалиқим" АЖларнинг қишлоқ хўжалиқ корхоналарига етказиб берилган минерал ўғитлар учун 2012 йил 1 январь ҳолатига дебитор қарздорлиги 257,2 млрд. сўмини ташкил этган.

Бунинг сабаблари ўрганилганда минерал ўғитларни олдиндан тўловсиз бериб юбориш ҳолатлари кенг тарқалганлиги маълум бўлди.

Масалан, Республика Президентининг юқоридан қайд этилган қарорига мувофиқ, минерал ўғитларни олдиндан 100 фоизлик тўловлар амалга оширилганидан сўнг етказиб берилиши белгиланган бўлса-да, "Қишлоқхўжалиқим" АК Бўя туман филиали мансабдор шахслари қарорнинг ушбу талабларини қўпол равишда бўзиб, мuddати ўтган дебитор қарздорлиги бўлган 35 та фермер хўжалиқларига 86,6 млн. сўмлик минерал ўғитларни бериб юборишган.

Шунингдек, "Қишлоқхўжалиқим" АЖ Езёвон тумани шўъба корхонаси мансабдорлари ўз мансаб вазифаларига совуққонлик билан қараб, 2011 йил 1 июль ҳолатига 6,7 млрд. сўмлик тўлов мuddати ўтган дебитор қарзларни ундириш чорасини кўрмаганлар.

Ушбу ҳолатлар юзасидан қўзғатилган жиноят ишлари бўйича айбдор шахсларнинг

жавобгарлик масаласи ҳал қилинди.

Бундан ташқари, жойларда фермер хўжалиқларига ажратилган минерал ўғитларни қимё корхонаси мансабдор ва моддий жавобгар шахслари томонидан ҳужжатларни сохталаштириш йўли билан ўзлаштирилган ҳолатлари ҳам аниқланди.

Жумладан, "Қишлоқхўжалиқим" АЖ Пахтачи филиали шохобча мудир М.Сафаров "Махманов Хайдарали Эшпўлатович" фермер хўжалиги раҳбари У.Эшпўлатовнинг имзосини сохталаштириб, унинг номидан қалбаки сўмлик 15 тонна ўғитни талон-торож қилган. Айрим филиалларда эса электр тармоқларидан ноқонуний фойдаланилган. Хусусан, "Қишлоқхўжалиқим" Бўя филиали мансабдор шахслари томонидан ўзбосмончилик билан электр тармоғига уланилиб, 13,2 млн. сўмлик электр энергиясидан ноқонуний фойдаланилган.

Мазкур ҳолатлар юзасидан жиноят иши кўзғатилиб, айбдор шахсларнинг жавобгарлик масаласи ҳал қилинди.

Бундай мисолларни қўлаб келтириш мумкин.

Жорий йилнинг 1 январь ҳолатига республика бўйича қишлоқ хўжалиги экинларига режадаги азотли ўғитлар 104,6 фоизга, фосфорли ўғитлар 89,7 фоизга ва калийли ўғитлар 47,5 фоизга таъминланган бўлса-да, азотли ўғит Жиззаҳда 1,1 минг тонна, Сирдарёда 870 тонна, фосфорли ўғит Андижонда 3,1 минг тонна, Бухорода 1,08 минг тонна, Қашқадарёда 1,25 минг тонна, Сурхондарёда 420 тонна, Сирдарёда 56 тонна, Тошкентда 1,8 минг тонна, Фарғонада 470 тонна, калийли ўғит эса барча вилоятларда режага нисбатан кам таъминланган.

Аммиакли селитранинг эркин муомаласи тақиқланган бўлса-да, ўтказилган тадбирларда 137,6 тонна аммиакли селитрани республика ҳудудидан четга олиб чиқиб кетиш ҳолатлари аниқланиб, 386 нафар шахс маъмурий жавобгарликка тортилган. Жиддий қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 22 та жиноят ишлари кўзғатилган.

Тизим корхоналарида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 15 августдаги "2011 йилда гўзани дефолиация қилиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 1598-сонли Қарори ижросини таъминлаш борасида ҳам бир қатор қонунбузилиш ҳолатларига йўл қўйилган.

Жумладан, ўтказилган мониторингларда жами 22,078 гектар, шундан Хоразмда 20,342, Тошкентда 624, Қорақалпоғистонда 284, Жиззаҳда 205, Наманганда 190, Сурхондарёда 118, Фарғонада 116, Сирдарё-

Улуғбек АХУНОВ,
Бош прокуратура
бўлим катта прокурори

да 103, Самарқандда 42 ва Қашқадарёда 28 гектар гўза майдонида дефолиациянинг сифатсиз ўтказилганлиги аниқланиб, белгиланган меъёрлар асосида қайта дефолиация қилиниши таъминланди.

Масалан, Хоразм вилоятидаги 19,7 минг гектар гўза майдонида Ўзбекистон пахтачилик илмий-тадқиқот институти томонидан таъсия қилинмаган 412 млн. сўмлик "Авгурон-экстра" дефолианти қўланилиши оқибатида дефолиация сифатсиз ўтказилиб, фермер хўжалиқларининг маффаатларига жуда кўп микдорда зарар етказилган.

Ушбу ҳолат юзасидан вилоят "Қишлоқхўжалиқим" АЖ ҳамда унинг Урганч туман филиали мансабдор шахсларига нисбатан жиноят ишлари кўзғатилиб, айбдор шахсларнинг жавобгарлик масаласи ҳал қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 7 октябрдаги "2012 йил ҳосили учун шудгорлаш ишларини ўтказишни ташкилий чора-тадбирлари тўғрисида"ги 1626-сонли Қарори билан компанияга юклатилган вазифалар ҳам тўлақонли бажарилмаган.

Хусусан, "Қишлоқхўжалиқим" АЖ филиаллари фаолияти устидан идоравий назорат ва ички интизом бўшатириб юборилганлиги сабабли ушбу тадбирга масъул ҳодимларнинг айби билан Навоий ва Самарқанд вилоятларидан ташқари, қолган вилоятларда 1,233 тонна минерал ўғит ўз вақтида етказиб берилмаган.

Айрим фермер хўжалиқларида минерал ўғит сепилмасдан шудгорлаш ҳолларига йўл қўйилди. Жумладан, Қумқўрган туманидаги "Тожиёв Жамшид" фермер хўжалигида 27, "Истара" фермер хўжалигида 10 ва "Равшан Саидхамедов" фермер хўжалигида 8 гектар майдон минерал ўғитсиз шудгорланганлиги учун "Қишлоқхўжалиқим" АЖ Қумқўрган ва Ангор туман филиали мудирлари Б.Янгибоев ва А.Тўлагановлар интизомий ҳақда тортилдилар.

Мазкур йўналишда ўтказилган назорат тадбирлари натижалари бўйича аниқланган қонунбузарликни бартараф этиш тўғрисида 123 та тақдирнома киритилди. Файриқонуний ҳужжатларга 12 та протест келтирилиб, 1 327 нафар мансабдор шахс қонун талабларини бузмаслик ҳақида оғохлантирилди. 649 нафар мансабдор шахс интизомий, маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилди. Етказилган 7,3 млн. сўмлик зарар айбдорлардан ихтиёрий ундирилиб, 5,4 млн. сўмлик зарарни ундириш юзасидан судларга 8 та даъво аризалари юборилди. Жиддий қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 33 та жиноят ишлари кўзғатилди.

Прокуратура органлари томонидан 447 нафар тизим ҳодимлари интизомий жавобгарликка тортилиб, қўпол қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 78 дан ортиқ тизим ҳодимларининг жиноий жавобгарликка тортилганлиги мазкур тизим ишларни тўғри йўлга қўйиш юзасидан қатъий чоралар кўриш лозимлигини тақозо этади.

Мухтарам Юртбошимиз Ислам Каримовнинг ташаббуси билан 2012 йилнинг "Мустаҳкам оила йили" деб эълон қилинган илҳимининг тинчлик-тотувлик, меҳр-мурувват ва оила муқаддаслиги каби азалий қадриятларига ҳамоҳанг бўлди. Президентимиз таъкидлаганидек, "Оила ҳаётининг абадийлигини, авлодларнинг давомийлигини таъминлайдиган, эзгу урф-одатларимизни сақлайдиган, шу билан бирга, келажак наслар қандай инсон бўлиб етишишга бевосита таъсир кўрсатадиган тарбия ўчоғи" эканини унутмаслигимиз керак.

Мустаҳкам оила – келажак пойдевори

Б.СОБИРОВ,

Бухоро вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Ўзбекистонда оила саодати Ватан ва халқ саодати негизи билан узвий боғлиқдир. Бу тамойил Бош Қонунимизда белгилаб берилган ва давлат сиёсатининг асосий йўналиши эканлигига жохон афкор оммаси гувоҳ бўлмоқда. Унга кўра "Оила жамиятнинг асосий бўғинидир ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга".

Оилаларнинг маънавий камолоти, моддий фаровонлиги, фарзандлар бахт-саодати, уларнинг ишончли келажоғи учун давлатимиз томонидан амалга оширилётган ишлар, белгиланган чора-тадбирлар прокуратура органлари зиммасига ҳам аниқ вазифалар юқлайди.

Бу борадаги қонунлар, меъёрий ҳужжатлар ва давлат дастурларида қайд этилган эзгу тадбирларнинг ҳаётга татбиқ этилиши таъминлашга йўналтирилган Бош прокурор томонидан берилган топшириқларга мувофиқ вилоятимиз прокуратура органлари ҳам кенг қўламли ишларни амалга оширмоқда.

Ишларни ташкил қилишда асосий эътибор оилаларни, айниқса ёш оилаларни ижтимоий-иқтисодий қўллаб-қувватлаш, уларнинг бандлигини таъминлаш, оналик ва болаликни муҳофазат этиш, ноқонуний никоҳларнинг олдини олиш, жамият бошқарувида аёлларнинг мавқеи ва ролини ошириш масалаларига қаратилган.

Вилоят прокуратураси ташаббуси билан аҳоли сони нисбатан юқори бўлган туман ва шаҳарларда маҳаллий бошқарув органлари, судлар, ички ишлар бўлимлари, хотин-қизлар кўмакталари, адлия, бандликка қўмақлашувчи ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бўлимлари, "Маҳалла", "Нуроний", "Камолот" ва бошқа жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда "Оилани мустаҳкамлаш" жамоатчилик кенгашлари ташкил этилмоқда.

Шаҳар-туман прокурорлари жамоатчилик кенгаши ишини ташкил қилишда ёрдам кўрсатибгина қолмасдан ўзлари ҳам бу тадбирларда бевосита иштирок этмоқдалар. Масалан, Ромитан туман прокуратурасида зарур меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлар, юридик адабиётлар кўргазмали қуруллар билан жиҳозланган алоҳида хона ташкил этилиб, жамоатчилик кенгаши аъзолари ва аҳоли билан бевосита мулоқот қилиш учун шароит яратилган. Шунингдек, Бухоро шаҳар прокуратураси томонидан хотин-қизларнинг бандлигини таъминлаш мақсадида меҳнат ярмаркалари ташкил этилмоқда.

Жамоатчилик кенгашларининг фаолияти "Мустаҳкам оила йили" Давлат дастурига мувофиқ шакллантирилган. Улар ҳудуддаги оилаларнинг муаммоларини ўрганиб, ҳал этиш чораларини кўрадилар ва фуқаролар ўртасида ҳуқуқий саводхонлик, қонунчилик тарғиботи тадбирларини ўтказдилар.

Кенгашлар ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлашни яхшилаш мақсадида никоҳ уйлари, саломатлик марказлари билан доимий алоқа бўладилар ва оилада бола ҳуқуқ ва маффаатларининг ҳимоя қилиниши, соғлом ўсиши ва етарлиқ билим олишида ота-оналарнинг масъулиятини ошириш чораларини кўрадилар. Бугун янги оила қураётган ёшларга ҳуқуқиматимиз томонидан катта шарт-шароитлар яратилган. Хусусан, улар учун тиббий куриқлар бепул ташкил қилинган. Чунки янги оила қураётган ёшлар соғлом бўлсагина, улاردан туғиладиган фарзандлар ҳам соғлом бўлади.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан фуқаролик судларига қўрилган никоҳни бекор қилиш билан боғлиқ бундай ишлар таҳлил қилиниб, зарур маълумотлар олиниб, ҳар бир ажрашган ёки ҳали иши судда қўрилаётган оила билан индивидуал тарзда шугулланиш учун "Оилани мустаҳкамлаш" жамоатчилик кенгашларига тавсиялар бериш йўлга қўйилди. Ўз навбатида, кенгаш томонидан бунинг сабаблари атрофида ўрганилиб, оиладаги муаммонинг ечимини топиш чоралари кўрилмоқда.

Ёш оилалар ўртасида никоҳдан ажралишларни камайтириш мақсадида прокурорлар кенгаш аъзолари билан ҳамкорликда маҳалла ва қишлоқ фуқаролар йигинларида, корхона ва ташкилотларда учрашув ва суҳбатлар ўтказиб, оммавий ахборот воситалари, айниқса, кенг қамровли аудиторияга эга телевидениеда чиқишлар қилмоқдалар.

Бугунги кунда аёлларга берилаётган эътибор давлат сиёсати даражасига кўтарилиб, уларнинг ижтимоий ҳуқуқий манфаатлари қонун билан мустаҳкамланган. Ачинарлики шундаки, вилоятда аёллар томонидан 2011 йилда 626 мартаба, жорий йилда эса 30 мартаба жиноят содир этилган. Шу боис қайд этилган жамоатчилик кенгаши аъзоларини жалб этиш орқали аёллар ўртасида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш чоралари кўрилмоқда. Хотин-қизларнинг иш билан таъминланиши, оилавий тадбиркорлик билан шугулланаётганлар учун яратиб берилган шароитлардан унумли фойдаланиш, ёлғиз оналарнинг ҳолидан хабар олиш, уларнинг турмуш тарзини яхшилаш ишлари ҳам кенгашининг диққат марказида ўрин олган.

Шуни алоҳида таъкидлаш жонзки, мамлакатимизда иқтисодий эркинлаштириш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, деҳқон-фермерлар манфаатларини ҳимоя қилиш борасида кенг қамровли ишлар амалга оширилмоқда. Бу борада тадбиркорлик субъектларини молиявий қўллаб-қувватлаш мақсадида уларга кредитлар ажратиш ҳамда лизинг операцияларини амалга ошириш муҳим ўрин тутади.

Хусусан, биргина 2011 йилда тижорат банклари томонидан тадбиркорлик субъектларига 4 трлн. сўмдан ортқ кредитлар ажратилиб, бу кўрсаткич 2010 йилга нисбатан 1,5 баробар ошган.

Бундай манфаатли битимлар натижасида даромад топиб, молиявий аҳолини мустаҳкамлаб бораётган корхоналар ва тадбиркорлар билан бирга, берилмаётган бундай имкониятлардан гаразли мақсадларда фойдаланмоқчи бўлган айрим кимсаларнинг борлиги ҳам айни ҳақиқат. Қуйида ана шундай ҳолатлардан бирини эътиборингизга ҳавола этмоқчимиз.

Маълумки, амалдаги қонунчиликка асосан, лизинг — молиявий ижаранинг алоҳида тури бўлиб, унда бир тараф (лизинг берувчи) иккинчи тараф (лизинг олувчи)нинг топширигига биноан, учинчи тараф (сотувчи)дан лизинг шартномасида шартлашланган мол-мулкни (лизинг объектини) мулк қилиб олади ва уни лизинг олувчига шу шартномада белгиланган шартларда ҳақ эвазига эгаллик қилиш ва фойдаланиш учун ўн икки ойдан ортқ муддатга беради. Тадбиркорлик фаолияти учун фойдаланиладиган истемол қилинмайдиган ҳар қандай ашёлар, жумладан, корхоналар, мулкнинг комплекс-лар, биналар, ускуналар, транспорт воситалари ҳамда бошқа кўчар ва кўчмас мулк лизинг объекти бўлиши мумкин.

Бой берилган имконият

Қонунда белгиланган ана шундай имкониятдан фойдаланмоқчи бўлган "Лидер Инвест Сервис" МЧЖ раҳбари В.Мелибоев корхонанинг молиявий аҳолини яхшилаш мақсадида "Ўзсаноатқурилишбанк"нинг Сирдарё вилоят минтақавий филиалига мурожаат қилиб, лизинг асосида қишлоқ ҳўжалиги техника воситалари оломқчи эканлигини билдиради. Шундан сўнг, лизинг шартномаси тузилиб, унга кўра 10 дона ер ҳайдов тракторлари, 10 дона плуглар ҳамда 5 дона чизеллар йиллик 14 фоиз устамаси билан 5 йил муддатга, жами 2 млрд. 500 млн. сўм қилиб қайтариш шarti билан МЧЖга топширилади.

Айтмоқчи, бундан олдинроқ Сирдарё вилоят МТПлар бирлашмасининг қарори ва унга кўра, туманлар МТПлари томонидан қабул қилинган йиғилиш қарорига асосан вилоятдаги айрим МТПларнинг техника воситалари "Лидер Инвест Сервис"га МЧЖга топширилиб, унинг балансига ўтказилади. В.Мелибоев эса, ана шу техник воситаларини ҳамда МЧЖга

тегишли 250 млн. сўмлик бинони лизинг шартномасига кўра гаровга қўяди. Шундай қилиб, банк томонидан устама фоизлар ва асосий қарзни тўлаш жадвали тасдиқланади.

Энди, МЧЖнинг раҳбари техникалардан фойдаланишга киришиб, қарзларни ҳам аста-секин тўлашни бошлагандир, дерсиз. Афсуски, ундай бўлмади. Тўғриси, В.Мелибоев буни хаёлига ҳам келтирмайди.

Бу ҳолат банк мутасаддиларини ташвишга солади ва улар томонидан МЧЖ раҳбари номига бир неча марта оғохлан-тириш хатлари юборилади. В.Мелибоев эса, банд солинган галла ўриш комбайнларини ҳеч қандай ҳужжат тузмай, асоссиз равишда туман МТПларига бериб юборади.

Шундан кейин банк ходимлари томонидан МЧЖга нисбатан даъво қўзғатилиб, Сирдарё вилоят судининг ижро варақасига кўра, жавобгар "Лидер Инвест Сервис"га лизингга берилган қишлоқ ҳўжалиги техника воситаларининг "Ўзсаноатқурилишбанк" чиққ акциядорлик тижорат банкига қайтарилиши,

жамиятнинг пул маблағлари, мол-мулклари, шу жумладан, гаровга қўйилган 956 млн. сўмлик галла ўриш комбайнлари ҳисобидан банкнинг минтақавий филиали фойдасига 564 млн. сўм муддати ўтган асосий қарз, 389 млн. муддати ўтган фоизларни ундириш белги-ланади.

Ушбу ижро ҳужжати Гулистон шаҳар суд ижрочилари бўлими иш юритувига келиб тушади ва рўйхатга олинди, ижро иши юритишни қўзғатиш тўғрисида қарор қабул қилинади. МЧЖ раҳбарияти қарор билан таништирилиб, уларга беш кунлик муддат ичида ижро ҳужжати талабларини ихтиёр-ий бажариш топширилади. Бироқ, жавобгар талабини бажармагач, суд ижрочилари томонидан далолатнома тузилиб, В.Мелибоев ҳамда бош ҳисобчи В.Маматқулловларга нисбатан маъмурий жарима қўлланилади. Буни қарангки, жавобгар томон бу сафар ҳам қонун талабларини бажаришдан очик-часига бўйин товлайди.

Албатта, ҳар қандай қонунбузилиши ҳолатларига ҳам вақ-

Авазбек ЮСУПОВ,
Бош прокуратура бошқарма
катта прокурори

ти келиб чек қўйилади. Гулистон шаҳар прокуратураси томонидан кўрилган чоралар натижасида ижро ҳужжатида назарда тутилган ҳайдов тракторлари банк филиалига олиб келинади. 8 дона галла ўриш комбайнлари эса кўчмас мулк биржаси орқали сотувга чиқарилиб, В.Мелибоевга нисбатан ЖКнинг тегишли моддалари билан жиноят иши қўзғатилади.

Шундан кейингина у ўз хатосини тушуниб етди, шекилли, қилмишидан пушаймонлигини билдириб, енгиллик берилишини сўраб, судга ариза билан мурожаат қилди.

Судланувчининг аризаси ва жиноят материалларини ўрганиб чиққан суд етказилган зарарининг тўлиқ қопланганлигини ҳисобга олиб, В.Мелибоевни айблаш ҳақидаги жиноят ишини Олий Мажлис Сенатининг 2011 йил 5 декабрдаги "Ўзбекистон Республикасини Конституцияси қабул қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарорининг 7-бандига асосан туғатиш тўғрисида ажрим чиқарди.

Хулоса ўрнида шуни айтиш мумкинки, мамлакатимизда ўз фаолиятини қонун доирасида амалга ошираётган тадбиркорлар учун қўлай имкониятлар яратилган ва кенг имтиёзлар берилган бўлиб, улардан тўғри ва оқилона фойдаланилса, бас. Оқибати ўйланмасдан қилинган қар бир ҳаракат ёки ҳаракатсизлик эса тегишли жавобгарликни келтириб чиқариши мумкин.

Зеро, қонунга итоаткор тадбиркор ҳамда унинг фаолияти доимо давлат ҳимоясидадир.

Қўйнидан тўкилса қўнжиги...

Или-маърифатга интилиб, комилликка эришиш ҳаракатидаги инсон вақти келиб жамиятга ўз ўрнини топади ва ақл-идроки туфайли эл-юрт орасида обрў қозонади. Шукрлар бўлсинки, ана шундай — ўзининг ақл-заковати-ю салоҳияти билан дунёни лол қолдирган буюк алломалар бизнинг дёйрзан етишиб чиққан. Бундай ажлоларимизга мос келажак авлодни тарбиялаб, воғга етказиш эса бугунги кўннинг энг долзарб масалаларидан бири ҳисобланади.

Биргина мисол, таълим тизимини ривожлантириш, баркамол авлодни тарбиялаш борасидаги саъй-ҳаракатлар туфайли, истиқлолнинг дастлабки кўнарлданок нафақат мактабларимизнинг моддий-техника базаси мустаҳкамланди, балки уларнинг таълим кийфаси ҳам ўзгарди. Буларнинг самараси ўларок, бугун фарзандларимиз ёруғ, шинам, жаҳон андозаларига жавоб берадиган масканларда билим оломқдалар. Аммо ана шундай хайрли ишларни бажариш борарида, ўзларнинг нафсларини ҳам эсдан чиқармай, давлат маблағига қўз олайтираётган кимсаларнинг борлиги эса ачинарли ҳолдир.

Хоразм вилоятида туғилиб-ўсган Санжар Жуманиёзов (исм-фамилиялар ўзгаририлган) "Ўзод Мукамал" номи МЧЖ очиб, иш бошлагач, фаолияти аста-секин юришиб кетди. Айниқса, 2008 йилни омадли яқунлади. Ахир Тошкент вилоят ҳокимлиги қошида ташкил этилган қурилиш тендер комиссияси томонидан Урта Чирчик туманида жойлашган 120 ўқувчига мўлжаллан-

ган мактаб биносини қайта таъмирлаш ва қуриш объекти бўйича ўтказилган тендер танловида галиб чиқилиши ўзи бўладими?!

Шундай қилиб, ўша йилнинг 18 ноябрида Тошкент вилоят ҳокимлиги Ягона буюртмачи инженеринг компанияси билан МЧЖ ўртасида объектда 165 млн. 582 минг сўмлик қурилиш ишлари олиб борилиши юзасидан шартнома имзоланади.

Ишга киришилади ва вақт ўтиб, объектининг топширилиш муддати яқинлашади. Ана шу пайтда "Ўзод Мукамал" МЧЖнинг раҳбари Санжарбой Ягона буюртмачи инженеринг компаниясининг лойиҳаларни бошқариш ва қурилишни техник қузатув бўлими мутахассиси бўлиши Комил Азимов билан келишув тузишга киришади. Қанақа келишув экан, дейсизми?

Хуллас, МЧЖнинг раҳбари томонидан мактабда қурилиш ишларининг бажарилгани ҳақидаги ҳисоб-фактура маълумотлари смета харажатларига мўлжаллаб тузилади ва расмийлаштирилади ҳамда К.Азимов томонидан им-

Гофуржон УРИНБОВ,
Тошкент вилоят прокуратураси бўлим
АМИБ терговчиси

золанади. Кейин эса, ушбуларга асосан 2009 йилнинг март ойидан 28 декабригача бўлган вақт оралиғида инжинеринг компаниясидан МЧЖнинг ҳисоб рақамига 154 млн. 158 минг сўм микдоридида маблағ ўтказиб берилади.

Тошкент вилоят нозорат-тафтиш бошқармаси мутахассислари томонидан мактабда бажарилган қайта таъмирлаш ва қурилиш ишлари юзасидан 2010 йилда нозорат ўлчови ўтказилади ва маълумотларга амалда бажарилмаган 32 млн. 860 минг сўмлик ишлар қўшиб ёзилгани маълум бўлади. Ана энди С.Жуманиёзов билан мактабда амалга ошириладиган ишлар юзасидан техник нозорат олиб бориш вазифаси юклатилган К.Азимов ўртасидаги келишувдан қўзланган асосий мақсад ҳақида билиб олгандирсиз.

Буни қарангки, С.Жуманиёзовнинг қингирликлари фақат шугина эмас экан. Аниклинишча, 2005 йилда ҳам айнан юқоридагига ўхшаш ҳолат такрорланиб, ўшанда МЧЖ томонидан бажарилган ишлар 93 млн. 960 минг сўмини ташкил этган бўлса-да, С.Жуманиёзов жамият бош ҳисобчиси билан келишиб, йилнинг иккинчи ярмида бажарилган ишлар ҳажмини бор-

йўғи 33 млн. 880 минг сўм қилиб кўрсатиб, ҳисоботларни сохталаштирган ва солиқ органига тақдим этган. Натижада, йил якуни бўйича 7 млн. 810 минг сўмлик ягона солиқ тўлови тўланмай қолган. 2006 йилда ҳам худди аввал-гидагидек йўл тутиб, амалга оширилган 334 млн. 916 минг сўмлик ишларни 162 млн. 200 минг сўмлик, дея кўрсатган бўлса, 2007 йил якуни бўйича бажарилган 564 млн. 320 минг сўмлик ишларни 296 млн. 800 минг сўм, деб қайд этган. Оқибатда, ҳақиқатда бажарилган ишлар ҳажми 296 млн. 520 минг сўмга камайтириб, расмийлаштирилган. Бу йилда йил якунлари бўйича, 2006 йилда 22 млн. 453 минг, 2007 йилда эса 26 млн. 752 минг сўмлик ягона солиқ тўлови тўланмаган.

Жиноят ишлари бўйича Тошкент вилояти Урта Чирчик туман суди томонидан ушбу жиноят иши қўриб чиқилиб, айбдорларга қилмишларига яраша тегишли жазо тайинланди. Шундай бўлса-да, хулоса ўрнида айрим фикрлар билан ўртоқлашмоқчимиз.

Ҳар иккала судланувчи ҳам олий маълумотли, бирининг уч, иккинчисининг эса олти нафар фарзанди бор. Шундай экан, наҳотки улар қўннинг ҳақидан кўржишмади. Белгиланган тартиб-қоидаларга белисанларча муносабатда бўлиб, ҳужжатларни сохталаштириш қандай оқибатларга олиб келишини нечун ўйлаб кўришмади? К.Азимов-чи?! Муқаддам икки бора судланганлиги боис ҳар қандай қингирликнинг ҳам бир кун келиб миси чиқилиши ёши 60 га етган бу инсон биларди-ку? Бироқ, афсуски, на ўзи бунга амал қилди ва на С.Жуманиёзовни бу йўлдан қайтарди...

Битирувчи аниқ иш ўрнига эга

Муҳиддин ВОХИДОВ,
Бухоро вилоят прокуратураси
бўлим бошлиғи

устахоналари ёрдамида замонавий жиҳозлар билан таъминланди. Масалан, "Муборак газ қазиб чиқариш унитар корхонаси" томонидан Бухоро нефть ва газ саноати касб-хунар коллежининг ўқув устахонасига жиҳозлар олиб берилди. "Бухоро нефтни қайта ишлаш унитар корхонаси" Бухоро нефть ва газ саноати касб-хунар коллежининг амалиётга чиққан талабаларини махсус кийимлар, бепул транспорт воситаси, бир маҳал иссиқ овқат ҳамда энг кам ойлик иш ҳақининг бир баравари миқдорига иш ҳақи билан таъминлашни йўлга қўйди. Тижорат банклари ҳамда туман МТПларида амалиёт ўтаётган касб-хунар коллежларининг 3-босқич битирувчи ўқувчиларига мазкур корхоналар томонидан бир маҳал бепул иссиқ овқат ташкил қилинди.

Табиийлик, тизимда ўқув самардорлигини, кадрлар малакасини ошириш, ўқувчиларга касб-хунар сирларини шу кунги талаблар асосида ўргатиш борасида бажарилиши зарур бўлган юмушлар ҳали кўп. Бу фикр тизим моддий-техника базасини мустаҳкамлашга ҳам дахлдордир. Ана шунини инобатга олган ҳолда жорий йилда 7 та коллежда чилангарлик устахонаси, 26 та ўқув муассасасида компьютер синфи ташкил этиш, 27 та билим масканини ахборот-ресурс техникалари, 29 та коллежни спорт жиҳозлари, 10 та коллежни ўқув-лаборатория ускуналари, шунингдек, 6 та автомобиль ва 3 та қишлоқ ҳўжалиги техникалари билан бойитиш чоралари кўрилди.

Вилоят ҳокимининг 2012 йил 17 февралдаги 46-сонли қарори билан ҳар ҳафтанинг пайшанба кuni "Академик лицейлар ва касб-хунар коллежлари билан ишлаш кuni" деб белгиланди. Бунда академик лицей ва касб-хунар коллежлари таълим-тарбия жараёни билан боғлиқ муаммолар аниқланиб, уларни бартараф этиш бўйича ота-оналар йиғилиши, "Очиқ эшиклар кuni", меҳнат ярмаркалари, иш берувчи ташкилот, корхона ва муассасалар раҳбарлари билан учрашувлар, суҳбатлар каби тадбирлар ташкил қилинапти. Амалга оширилётган тадбирлар натижасида 26605 нафар битирувчи билан уч томонлама (коллек, корхона, ота-она) шартномалар тузилди. Бугунги кунда ушбу битирувчи ёшларнинг қаерда ишлаб чиқариш амалиётларини ўтатиш ва эртанги иш жойларини аниқлаш масаласи ҳал этилмоқда.

Юртимиз иқтисодиётининг юксалиб боришида кичик бизнес ва тадбиркорлик субъектларининг улуши салмоқли бўлаяпти. Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, солиқ тўловларини қўпайтириш, қўшимча иш ўринларини яратиш орқали солиқ базасини кенгайтириш, солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан бош тортишининг янги механизми ва каналларини аниқлаш, солиқ ва валютага оид жиноятлар, коррупция, хуфиёна иқтисодиётга қарши курашни борасида 2011 йил давомида ҳам муайян ишлар амалга оширилди.

Тадбирлар самараси

Олимжон КОМИЛОВ,
СВОЖДЛК Департаментининг Навоий вилоят
бўшқармаси матбуот гуруҳи катта инспектори

Хуфиёна иқтисодиётга қарши курашишга қаратилган тадбирлар доирасида қонунчиликда тақиқланмаган ишлаб чиқариш билан яширин равишда шуғулланаётганларнинг фаолиятига барҳам бериш, уларга ҳуқуқий таъсир чораларини қўриш билан чекланмасдан ушбу фуқароларни солиқ тўловчи сифатида рўйхатдан ўтказиб, фаолиятига қонуний тус бериш, сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш орқали қўшимча ишчи ўринлари яратиш учун лозим бўлган чоралар қўрилди. Натижада, муқаддам қонуний фаолият юритган, шунингдек, тадбиркорлик фаолиятини тўхтатган ҳўжалик юритувчи субъектлардан 22 тасига амалий ёрдам кўрсатилиб, 106 та янги иш ўринлари яратилди. Чунончи, Зарафшон шаҳрида фаолият кўрсатиб келаётган "Super Gold-Zarafshon" МЧЖга амалий ёрдам кўрсатилиши натижасида янгидан тикувчилик цехи ташкил этилиб, қўшимча 7 нафар фуқаро ишга жалб этилди.

Фаолиятнинг асосий йўналишлари бўйича аниқланган жиноятларнинг сабабларини ўрганишга қаратилган тизимли таҳлил йўлга қўйилиб, бошқарманинг барча ҳудудий таҳлил динамикаси ўрнатилди. Реал сектор корхоналарини қўллаб-қувватлаш сиёсатидан келиб чиқиб, асосий эътибор виллоятда тадбиркорларнинг эркин ривожланишига тўқсунлик қилаётган ҳолатларни бартараф этишга қаратилди.

Прокуратура органлари билан яқиндан ҳамкорлик ўрнатилганлиги ҳудудий бўлимларда теぞор-таҳлилий материаллар бўйича ўз вақтида ва қонуний қарорлар қабул қилинишида ихобий самара бермоқда. Жиноятларни бевосита теぞор-таҳлилий йўллар билан аниқлаш орқали солиқ базасини кенгайтириш ишлари янада кучайтирилди. Ўтказилган теぞор-таҳлилий тадбирларда 228 та жиноят фош этилиб, бюджетга 9,7 млрд. сўм қўшимча маблағнинг ҳисобланиши ва 3,2 млрд. сўмнинг ўндирилиши таъминланди. Солиқ базасини кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратилди, натижада солиқ ва бошқа тўловларни тўлашдан қасддан бўйин товлашга оид 25 та жиноят иш қўзғатилди. Чунончи, Қизилтепа туманида фаолият кўрсатаётган "Кизилтепа пахта тозалаш" АЖ мансабдорлари томонидан солиққа тортиш базаси сунъий камайтирилиб, 583,4 млн. сўм миқдоридagi солиқлар қасддан тўланмаган.

Хорижий валютанинг қонунчилик билан қўрилган қўриқилари кучайтирилиб, валюта "қора бозор"ларида кенг қамровли теぞор тадбирлар ташкил қилинди. Натижада 31 та ҳуқуқбузарлик аниқланиб, 14 та жиноят ва 17 та маъмурий ишлар қўзғатилди. Ҳуқуқбузарлардан 38,7 миң АҚШ доллари, 100 евро, 264,4 миң Россия рубли, 42,3 млн. сўм, 62,0 миң Қозғонистон тенгеси олиб қўйилди. Масалан, Қизилтепа туманида яшовчи фуқаро Р.Остонов 600 АҚШ долларини Н.Эргашевга 1,5 млн. сўмга сотаётган пайтда ушланиб, ундан 9,5 миң АҚШ доллари, Навоий шаҳрида яшовчи фуқаро У.Сайфуллаев эса 3 миң АҚШ долларини Э.Турсуновга 7,1 млн. сўмга сотаётган вақтда ушланиб, ундан 3,8 миң АҚШ доллари олиб қўйилган.

Жиноий даромадларни легаллаштиришга оид 3 та жиноят фош этилди. Жумладан, "Снежок" ва "Надежда Клора Плюс" МЧЖлари ташкил қилиб, маблағларни турли мақсадларда бошқа корхоналарга қўйирган А.Базаровнинг солиқ тўловларидан мавжуд бўлган 29,8 млн. сўм миқдоридagi боқиманда қарздорликни тўлашдан қасддан бўйин товлаб, легаллаштирилганлиги аниқланган.

Порахўрликка қарши курашиш борасидаги тадбирларда 10 та жиноят фош этилди. Навоий шаҳар суд ижросини С.Молмуродов фуқаролик судининг ҳал қилув қарорини суд орқали бекор қилиб бериш ва олиб қўйилган мол-мулкни қайтариб бериш эвазига А.Исроиловнинг қизи С.Исроиловадан 100 АҚШ долларини олган вақтда ашёвий далил билан ушланган.

Бундан ташқари, Департамент раҳбариятининг топшириғига қўра, тадбиркорлик, ишлаб чиқариш билан шуғулланишга қарор қилган фуқароларга ёрдам бериш, мавжуд тўқсунликни бартараф этиш, коррупция ҳолатларини фош этишга қаратилган ишлар ҳам назоратга олинган.

"Узпайнет" МЧЖ қўшма корхонаси Навоий вилоят агентлиги мутахассислари Э.Тошназаров ва Э.Эшпўлатовлар "Grand-High Zarafshon" МЧЖ раҳбари М.Маджидовдан қонунчи равишда "Пайнет" тармоғига қайта улаш эвазига товланмачилик йўли билан 500 миң сўм олган вақтда ашёвий далиллар билан ушланган бўлсалар, "Узсаноктурилишнинг" ОАТБ Навоий минтақавий филиали мансабдор шахслари "Каприз", "Кармана ором", "Осиё ХЛ аср" ва "Кармана бургутлари" корхоналари номига олинган кредитларни фойзаларини қоплаш мақсадида топширилган жами 64 млн. сўмлик товар-моддий бойликларни ўзлаштириш йўли билан талон-торож қилганликлари учун жавобгарликка тортилди.

Хуфиёна иқтисодиётга қарши курашиш, маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, соғлом рақобатни кучайтириш ва сифатсиз маҳсулотларнинг бозорларга кириб келишининг олдини олиш бўйича мунтазам тадбирлар ўтказилиб, 23 та яширин ишлаб чиқариш фаолиятига барҳам берилди. Ҳуқуқбузарлардан 20,9 млн. сўмлик маҳсулот, хомашё ва ускуналар олинди. Чунончи, Хатирчи туманида яшовчи фуқаро Р.Жаниқуллова ўз уйида инсон ҳаёти учун хавфли бўлган пахта ёғи ишлаб чиқариш билан шуғулланиб келаётганлиги аниқланиб, ундан 954,4 миң сўмлик 1 донга мойжовузу ускунаси, 128 кг. чигит ва бошқа жиҳозлар ашёвий далил сифатида олиб қўйилган.

Таъкидлаш жоизки, бундан кейин ҳам теぞор-қидирув ва таҳлилий тадбирларда тадбиркорларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, улар фаолиятига қонунчи аралашувларнинг олдини олишга қаратилган қонунчилик талабларига қатъий риоя этилишини таъминлаш чоралари қўрилади.

Истиқлолнинг нақ йиллариданоқ таълим тизимига алоҳида эътибор қаратилиб, бугунги кунда иқтисодий, интеллектуал салоҳиятли, юксак маънавий фазилатларга эга, касб-хунар сирларини пухта ўрганаётган ёшларга барча шарт-шароит ва имкониятлар яратилмоқда. Бинобарин, Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида юртимизда кадрлар тайёрлаш миллий Дастурини амалга ошириш мақсадида кенг қўламадаги ишлар амалга ошириб келинмоқда.

Юртбошимизнинг Вазирилари Махкамасининг 2012 йил 19 январда бўлиб ўтган 2011 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш ақдулари ва 2012 йилга мўлжалланган энг муҳим устувор йўналишларга бағишланган йиғилишидаги маърузасида белгиланган вазифаларни амалга ошириш, Республика Бош прокурори, Вазирилари Махкамаси ҳузуридagi Вога етмаганлар ишлари бўйича комиссия раиси Р.Қодиоровнинг 2012 йил 24 январь кuni бўлиб ўтган Республика Бош прокуратурасининг кенгайтирилган ҳайъат мажлисида умумтаълим мактаблари 9-синф битирувчиларини касб-хунар таълими билан тўлиқ қамраб олиш ҳамда академик лицей ва касб-хунар коллежи битирувчиларини ишга жойлаштириш борасида берган топширигини бажариш мақсадида Бухоро вилоятидаги вакиллик ва ижросия ҳокимияти органлари билан ҳамкорликда ҳаракат дастури тайёрланиб, ижроси доимий назоратга олинди. Шунингдек, битирувчиларни ишга жойлаштириш масалалари билан шуғулланадиган турли соҳалар бўйича йирик ишлаб чиқариш корхоналари раҳбарлари бошчилигидаги 37 та ишчи гуруҳи тузилиб, уларнинг вазифалари белгилан берилди.

Ўрта махсус, касб-хунар таълими тизими муассасаларида ўқувчиларнинг ота-оналари ва ўқитувчилари билан ўтказиладиган учрашувлар жадвали ишлаб чиқилди ҳамда барча коллежларда ана шундай учрашувлар ўтказилиб, муаммо ва камчиликлар аниқланиб, уларни бартараф этиш чоралари қўрилди.

Нафс бандилари

Инсониятнинг энг катта душмани шубҳасиз нафс эканлигини яхши биламиз. Нафс ҳақида сўз очар эканмиз, Ҳазрат Алишер Навоийнинг "Ҳайрат ул-аброр" дostonидан бир парча келтиришни лозим деб топдик.

Дostonда келтирилишича, Форс ўлкасидан икки ўртоқ Чин мамлакати томон йўл оладилар. Бири азалдан берилганига қаноат қилар; иккинчиси эса ундан ортинки тама этарди. Улар йўл босиб борар эканлар, бир тош учраб қолади. Унинг яри ерга кирган, яри ташқарида бўлиб, ташқаридаги қисмига: "Кимки қийинчиликка бардош бериб, тошнинг орқа томонини ағдарса, бир афсона ёзилган. Афсонага кўра, шу атрофда бир вайрона бор. Унинг тагида эса хазина бор. Машаққатига чидаган ўша хазинага эга бўлади. Кимки бу машаққатдан йироқлик истаса, сабру қаноат ҳаммадан яхшироқдир", деб ёзилган экан.

Буни ўқиган тамагир беварсанжом бўла бошлади. Хазина ҳавасида тошнинг тагини қазигча тушиб кетади. Қаноат қилувчи унинг бу ишини кўриб, парво қилмасдан ўтиб кетади. У дейди:

— Бу нақадар машаққатли меҳнат! Қаноат хазинаси менинг ҳамроҳимдир. Кимга Тангри эҳсон бермоқчи бўлса, тош ўз-ўзидан ёрилиб, унинг остидаги эҳсон ўз эгасини топиши мумкин.

Қаноат қилувчи тонг отгунча юриб, бир шаҳарнинг олдида чиқади. Дарвозага яқинлашиб борганида, ҳар томондан одамлар чопиб кела бошлашади ва уни подшоҳ қилиб кўтардилар. Маълум бўлишича, бу ер аҳолисининг одатига кўра, подшоҳ вафот этса, халқдан бунди сир тутишар, тонг вақтида ким шахарга биринчи бўлиб кирса, ўшани тахтга ўтказиб, бошига тож кийдиришар экан.

Унинг дўсти бўлса, бойликка берилиб, жонини қийнайди. Тошни бошқа томонига айлантириб, у ердаги ёзувни ўқийди: "Ким хомтама бўлса, у дунёда доим азобда".

Ҳақиқатан ҳам, сабр-қаноатли киши бориға шукр қилиб,

ўз мақсади сари тўғри йўлдан оғишмай боради ва албатта, эзгу ниятига етади. Нафсининг қулига айланган эса охири-оқибат боридан айрилиб, азобу уқубатларда қолади. Биз баён қилмоқчи бўлган воқеа "қахрамон"лари бояги икки ўртоққа ўхшашиди. Аммо фарқли томони, иккови ҳам нафс балосига илиниб, тўғри манзилдан адашишди.

Тошкент Темир йўл муҳандислик институти қошидаги 2-сон академик лицейи директори лавозимида ишлаб келган Шухрат Собиров (исм-фамилиялар ўзгартирилган), мазкур лицейнинг математика фани ўқитувчиси Акмал Холдор билан тил бириктиради. У ўз режасини амалга оширишни 2011 ўқув йили учун тузилган "Консультатив марказ-2"га Акмални масъул котиб этиб тайинлашдан бошлади. Сир эмас, ҳозир ўқишга ҳужжат топширганларнинг айримлари билимига эмас, чўнтагига ишонди. Акмал ана шундайларни топиб, "музокара" олиб бориши керак эди ва бу унчалик ҳам қийинчилик тугдирмади. Лицейга жиянини етаклаб келган Дилдора Жумаева "дардини дастурхон" қилиб қолди.

— Жияним Жиззахдаги Ҳарбий академик лицейга ҳужжат топширган эди. Лекин имтиҳонлардан ўта олмади. Шунинг учун уни шу ерга киритиб қўйсам дегандим.

— Қани, ҳужжатларини кўрайлик-чи, — Акмал ҳужжатларга кўз югуртирар экан, опага юзланди. — Энди опа, бизда вилоятдан келганларни қабул қилиш учун рўхсат йўқ. Лекин сиз хавотирланманг! Жиянининг исми-фамилияси ва телефон рақаминингизни ёзиб оламан. Икки кундан кейин бир учрашиб кетасиз, — дея оқ қозғога исми-фамилия ҳамда телефон рақамини ёзиб олади.

Дилдора икки кундан сўнг келиб, яна масъул котибга ч-

Дилшод БАХРОМОВ,
Тошкент шаҳар прокуратураси
терговчиси

раиди.

— Жиянинингиз ўқишга киритишга астойдил ҳаракат қилаётганингиз кўриниб турибди, — дея гап бошлади Акмал. — Ўзингиз яхши биласиз, ҳозир лицейга киришининг ўзи бўлмайди. Шунинг учун жиянинингизни қабул қилишимиз учун озгина ҳаражат қилишингизга тўғри келади.

У шундай дея стол устидаги қозғога "1000" рақамини ёзиб, Дилдорага узатади. Дилдора соддалик қилибми ёки аниқлаштириб олиш учунми, ушбу рақам нимани англатишини сўрайди.

— Бу нима, минг сўмми ёки юз мингми?

— Опа, қайси замонда яшасиз, — дея истеҳзоли тиржаиди Акмал. — Ҳозир минг сўмга бир стакан "семичка" оласиз. Минг доллар бўлади.

Бу сўмма Дилдорани ўйлантириб қўяди. Жиянининг отаси йўқлигини айтиб, иложи бўлса, биров қамайтиришни сўрайди. Акмал энди ўша қозғога "700" рақамини ёзиб қўрсатади.

— Бундан кам бўлмайми?

— Йўқ.

Дилдора шу кунни Жиззахга қайтиб кетади. Эртаси кун Акмал унга телефон қилиб, пулни олиб келишини айтиди. Дилдора лицейга келиб, Акмал билан учрашади. Шароитини тушунириб, суммани яна қамайтиришни сўрайди. Бироқ Акмал катъий туриб олади. Унинг ноқонуний йўл тутаятганини тушунган Дилдора ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органга ариза билан мурожаат қилади.

Тамагирлар жиноят устида қўлга олинб, уларга нисбатан жиноят иши қўзғатилди. Суд ҳукми билан улар қилмишларига яраша ҳазога тортилдилар.

Агар Шухрат ва Акмал нафсининг қулига айланиб қолмаганлариди, бугун юзлари шувёт бўлмаган, ўзлари эса жиноятчига айланмаган бўлишарди.

Заркент катта қишлоқ. Баҳор, ёз, куз ойларида қишлоқни кесиб ўтган "Марғилон-Қува" магистраль йўлининг икки ёқаси, гузар теварағидаги қатор-қатор савдо дўконлари, чойхона-ю, ошхоналар кеча-ю кундуз гавжум. Май ойининг охири, жазирама ёз нафаси уфура бошлагани. Кечки пайтлари ҳаво аним, салқин ичимликлар, музқаймоқнинг бозори қаққон.

Ҳақорат тифи

Ҳамиджон МЕЛЬНИКОВ,
Тошлоқ туман прокуратураси
терговчиси
Исроил ИБРОҶИМОВ,
«Нуқуқ»

Март ойининг ўртала-рида музқаймоқ ва минерал сувлар дўконига ишга кирган Дадахон сотувчи Мурод акага қараша бошлади. У коллежнинг учинчи босқичида таҳсил олар, ўқишда ахён-ахёнда кўриниб қўяр, ўқитувчилар уйига бориб, ота-онасини қистовга олишса ҳам, дарсларга астойдил қатнамасди. Дўконга ишга жойлашганидан кейин эса ўқишни бутунлай йиғиштирди. Дадахон дастлабки терговда айтганидай, ўқишдан кўра кўпроқ пул ишлаб топишга қизиқар, шу боис коллежда умуман қорасини кўрсатмай қўйганди.

Дўкон эгаси, заркентлик Алёр Кенжабоев оёқ-қўли қаққон шогирд болага друстгина иш хақи тўламоқда эди. Дўконда музқаймоқ, турли минерал сувлардан ташқари каюб ҳам сотиларди. Каюбларда Аваз Ҳожиматовга Иззатилло ва Алижон ёрдамчи эдилар. Улар эрталаб соат тўққиз-ўнларда иш бошлаб, кечки етти-саккизларгача савдо қилишарди. Музқаймоқ ва салқин ичимликлар савдоси эса соат кечки тўққиз-ўнганча тинмасди. Аста-секин ишнинг ҳавосини олаётган Дадахон топармон-тутармон йиғитчага айланмоқда эди.

Иззатилло ҳам Дадахон каби коллеж талабаси, бироқ ундан фарқли ўқишни қолдирмас, ўқишдан бўшади, дегунча новвойхонага югурар, сават-сават нонларни бозорга олиб бориб сотар, оила рўзғорига қарашли турарди. 28 май кунни сўнгги саватдаги нонни сотиб тугатаётганда ўртоқлари бильярдхонага бор, дея ўтиб кетишди. Кечки соат еттиларда ўйингоҳга кириб борганида синфдоши Рўзимухаммад билан коллеждаги гуруҳдоши Нодиржон катта столда тош суришаётган экан. Иззатилло бошқа столда рақибини уч марта доғда қолдирди. Кейин кўчага чиқибди. Симёгонлардаги, дўконларнинг олдидаги чироқлар нуридан катта кўча чарогон эди. Рўзимухаммад ҳазил-мутойиба қилганча Иззатиллонинг жигига тегди-ю, қочиб, музқаймоқ дўкони олдига териб қўйилган столлар орасига яширинди. Иззатилло унинг ортидан югурди. Музқаймоқ сотаётган Дадахоннинг гаши келиб, уларни сўқди. Иззатилло тўхтаб, унинг гапига яраша жавоб берди. Энди ёқалашмоқчи бўлаётганлариди Мурод ака ўртага тушди.

"Ўтирганларни турткиламасдан, югурсанг, катта кўчада югур", дея Иззатиллога дакки берди. Жанжал шу билан босди-босди бўлиб, рақиблар газабларини ичларига қўиб кетишлари мумкин эди. Бироқ, кўб телефонида ким биландир гаплашиб бўлган Иззатиллонинг ўртоғи ўчётган чўга мой селди:

— Индамай кетаверасанми, уриб дабдаласини чиқармайсанми?!

Буни эшитган Дадахон "Ким кимнинг дабдаласини чиқаради", дея уларни яна куракда турмайдиган сўзлар билан ҳақорат қилди. Иззатилло ҳам бўш келай демади. Унинг ҳақоратлари Дадахоннинг кўксига тигдай ботиб, дўконга кириб кетган. Иззатилло шу қияндаги шифохона тарафга

юрди. Ортидан келаётган рақибининг "хов ярамас, тўхта", деган ҳайқирғини эшитиб, ортига қайтди. Унинг ёқасини чангаллади. Аини ўша лаҳзада Дадахон Иззатиллонинг бўйинга пичоқ тикиб олди. "Ах!" дея бўйинини чангаллаганини кўриб, ўзини тун зулматига урди. Катта кўчада "Тико" машинасини тўхтатиб, Баландкўприкка элтиб қўйишни сўради. Янгийул маҳалласидан ўтган Қоравойсей яқинида машинадан тушиб, тиги қон пичоқни сойга иргитиб юборган, қўлини ювди. Соат кечки тўққизларда Баландкўприк маҳалласидаги тоғасининг уйига кириб борди. «Нима гап, тинчликми», деб сўраган тоғасининг уйдан ушлаб кетишди.

Дастлабки терговда Дадахон Улмасов айбига иқроор бўлиб, марҳум тенгдоши дўкон ёнида тўс-тўполон қилганида уни тартибга қажиргани, бунга жавобан ҳақорат ашитганида газаби қайнаб, ёқалашганини бирма-бир айтиб ўтди.

— Мурод ака ажратиб қўйганидан кейин ҳам куракда турмайдиган сўзлар билан ҳақорат қилганига чидайд олмадим. Сўридаги пичоққа кўзим тушди. Ўша пластмасса соғли пичоқни олиб, Иззатиллонинг ортидан тушдим. У хусусий шифохона тарафга бораётган эди. Чақирганида, ортига қайтди. Тагин ёмон сўқинганида пичоқни бўйинга тикиб олдим...

Иззатиллонинг ўртоқлари машинада касалхонага олиб боришди. Шифохорларнинг сабий-ҳаракатларига қарамай, у тонгга яқин жон берди.

Суд мажлисида Дадахон Улмасовнинг айби ўзининг иқроорлигидан ташқари, гувоҳларнинг кўрсатмалари ҳамда ашёвий далиллар билан ҳам ўз исботини топди. Эндигина ўн тўққиз ёшга кирган йигит ўн йил муддатга озолиқдан маҳрум этилди.

Фожанинги билвосита сазабларидан бири — Иззатиллонинг ўртоғи тенгдошларини муросага қақириб, яраштиришга ҳаракат қилиш ўрнига калтак еб, индамай кетаверасанми, дея уни баттар гиж-гиллашига бориб тақалади. Муштлашини томоша қилиб, завқ оладиган ҳайбаракаллачининг "жағига сол, ур", дея олқишлаши рақибларни баттар газаблантирди. Газабини жиловлай олмаган Дадахоннинг қўлига пичоқ тутқазди.

"Газабланма!" Юқоридagi жиноят ишининг тафсилотлари биргина сўздан иборат ушбу ҳадиснинг нақдлар топиб айтилганини намоён қилади. Дарҳақиқат, кишини ақл-хушидан айирадиган пушаймон қилдирадиган ақсарият қилмишлар газабини жиловлай олмастик оқибатида содир этилади. Хар қандай вақиятда ҳам асабини жиловлай билмиш қўниммаси эса кишини бало-қазолардан асрайди

Валютафурушнинг қилмиши

Бугунги туб ислохотлар жараёни Бош прокуратура ҳузурдаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти идораларига ҳам бир қатор муҳим вазифаларни қўймоқда. Жумладан, валюта билан боғлиқ жиноятларга қарши курашиш бугунги куннинг долзарб масалаларидан биридир.

Ушбу жиноий қилмиш, энг аввало, мамлакат иқтисодиётига жиддий ҳавф солади, миллий валютанинг барқарорлигига таъсир қилиб, инфляция жараёнининг кескинлашувиға шароит яратлади.

Республикамиз миллий пул бирлигининг қонуний тўлов воситаси сифатидаги аҳамиятини мустаҳкамлашга қаратилган ягона пул-кредит сийсати амалга ошириб келинмоқда. Чет эл валютаси билан боғлиқ барча молиявий операциялар Марказий банк ҳамда Молия вазирлиги томонидан белгиланган, давлатимизда чет эл валютасини миллий валютага ёки аксинча, миллий валютани чет эл валютасига алмаштириш шобҳчаларида амалга оширилмоқда, бироқ, баъзи фуқаролар валютани ноқонуний равишда олиш ёки ўтказишга ҳаракат қилишмоқда.

Мисол тариқасида айтадиган бўлсак, Департаментнинг Тошкент вилояти ходимлари то-

Фаррух ТОШПҮЛАТОВ,
СВОЖДЛҚК Департаментининг
матбуот гуруҳи катта инспектори

монидан ўтказилган тезкор тадбирда фуқаро Х.Шокиров (исм-фамилияси ўзгартирилган) фуқаро Г.Анарбоевага 3000 АҚШ долларини 6 млн. 540 минг сўмга сотаётган вақтида ушларини, қонунга хилоф равишда валюта қимматликларини олиш ёки ўтказишда ифодаланган жиноятни содир этганлиги аниқланган.

Суд томонидан фуқаро Х.Шокировга нисбатан тегишли қонуний чора қўрилди.

Айтиш жоизки, фуқароларимиз валюта қимматликларини фақат тижорат банклари пул алмаштириш шобҳчаларида алмаштиришса, бу каби иқтисодий жиноятларнинг қамайишига эришилган бўлади.

Чақалоқфурушлар

Суд залидаги панжара ортда беш нафар катта-кичик ёшлаг иёллар — бири безрайиб, бири шумшайиб, яна бири юзини ўтириб ўтиришибди. Иймон, виждон, ибо, шарму ҳаё улар учун ёт. Қадр-қиммати, ҳамма нарсани пул билан ўлчашга олаётган. Мўмай пул ишлаб олиш илмида туғруқхонада ишлаган, доялик қилиш ҳуқуқига ҳам, тажрибасига ҳам эга бўлмаган оддий ҳамширалар ҳовли-уйлардан бирида ҳали вақти-соати етмаган ҳомилади туғриришган. Бирининг уч нафар, бирининг тўрт нафар фарзанди бор ушбу она дейишга тил бормаидиган "доя"лар вақти-соати етмасдан туғириб олишган чақалоқ нобуд бўлган. Уни целлофан пакетга солиб, тун зулматида қабристоннинг бир чеккасига кўмиб ташлаган.

Бундан ташқари, бошқа бир "ишқ шароби" дан боши айланиб, никоҳсиз ҳомилдор бўлиб қолган қизнинг ҳам "ҳожатини" чиқаришган. Онасининг, ошқ йигитининг "илтимос"ларини ерда қолдира олмади, яширин равишда туғруқхонага ётқизишган. Кўзи ёриб, боласидан воз кечган, чақалоқни сотиб юборишган. Уларнинг ше-риклари — расман бола асраб олиш имконияти бўлган бир вазиётда яширинча чақалоқ сотиб олмақчи, сохта ҳужжатлар билан гўё ўзи туққандай расмийлаштироқчи бўлган аёл ва унинг онаси чақалоқфурушларнинг тегиригига сув қуйишган.

Виждон, иймонларини пуллаб юрган судланувчиларнинг қилмишлари ҳеч кимни бефарқ қолдирмайди. Аксарият жабранувчи ва гувоҳлар, уларнинг ақинлари нафратларини яширишмайди. Эллик беш ёшни қоралаган судланувчи нимжон, чалажон туғилган чақалоқни эмиздира олмагани, тонга етмай жон бергач, целлофан пакетда туғруқхонага олиб боргани, шерикларидан бири целлофан билан қабристонга кўмиб қўйганини айтиб бераётганида зални гала-говур тутди. Жиноят ишини қўраётган суд раиси тинчлик саклашни талаб қилди, барчани тартибга қайради. Жабранувчи ва гувоҳларнинг, судланувчиларнинг қўрсатмалари, далиллар орқали суд амалиётида қамдан-кам учрайдиган, икки эпизоддан иборат жиноят қилмишларнинг яхлит манзараси қайта тикланади. Ушбу мудиш воқеаларнинг муқаддаси "ишқий саргузашт"ларга бориб тақалади.

Жабранувчи Махлиё (исм-фамилилари ўзгартирилди) суд мажлисида гувоҳлик берганидай, 2009 йил ёз-куз ойларида оила рўзғорига қарашли учун фермер қўжаларининг боғларида, хонадонларда мева териб, яшиқларга жойлаш билан шуғулланади. Сентябрь ойи бошларида уни Ўзбекистон тумани, Паст-қўриқ қишлоғилик мева тайёрловчилардан бири — Усмонали ишга ёллади. Ўн-ўн беш нафар қизлар, аёллар билан унинг хонадониде боғлардан териб келинган хурмони саралаб, яшиқларга жойлаштиришга киришибди.

Аёллар қўшни тумандан, олис қишлоқлардан келганликлари туфайли Усмоналининг хонадониде ётиб қолиб, ишлаганида. Иш берувчи йигит Махлиёга ошқ бўлиб қолади. Қиз ҳам унга кўнгли қўяди. Усмонали тунда хонада ёлғиз ўтирган қизга севги изҳор қилиб, бағрига тортади. У қаршилиқ кўрсатмайди. Бир неча бор кечкунуларни йигит қизни ётоқхонасига олиб кириб кетади. Мева тайёрлаб, пойтахтга, қўшни давлатларга жўнатиш масъули охирилган, Махлиё уйига қайтиб кетади. Энди бозорда нон сотиб юради. Баҳор ўтиб, ёз бошларида онаси унинг ҳомилдорлигини сезиб қолиб, қистовга олади. У онасига қўнғилдаги дардини тўқиб солади. "Икки-уч марта уйига бориб айтмай десам,

қорасини кўрсатмади".

Маъмура хола дарҳол Усмоналига телефон қилиб, зудлик билан етиб келишни таяинлайди. У келган захоти, қизимни йўлдан уриб, ифратини бузганинг учун каматиб юбораман, дея дағдага қилади. Йигит улар бир-бирларини яхши қўришларини, унга уйланишини айтиб, Маъмура хола-ни ховуридан туширади.

— Дадаси бунақа шармандаликка чидай олмайди, — дейди қизнинг онаси. — Тошкентда ишлапти. Қайтиб келса, буниям, сизниям соғ қўймайди. Хомилдорлигини ҳеч кимга билдирмай, биронта жойга олиб бориб қўйинг. Туғиб олса, уйлансангиз, бир амаллаб отасини йўлга солам.

Она-болани "Ласетти" машинасига ўтказиб, Ражабгарди қишлоғига йўл олган Усмонали, уларни яқин оғайиниси Раҳимбердининг уйига олиб бориб жойлаштиради. Учунчи кун хонадон эгаси Маъмура холага ётиги билан тушунтиришга уриниб қўрди.

— Аборт қилдириб, болани олиб ташлаш керак. Ундан кейин ҳеч нима бўлмагандек, тўйни қилаверамиз. Қизингизни Усмоналининг уйига келин қилиб тушириб келамиз.

— Аборт қилдирмайди, ўзи тугади, — Маъмура хола болани олиб ташлашгандан кейин Усмонали қизига уйланиб, ҳайда юборишидан хавотирда эди. Қиз ҳам иккиланиб қолди: Етти-саккиз ойлик ҳомилани аборт қилдиришса, соғлигини йўқотмайдими? Тугмас, бефарзанд бўлиб қолмайдами?

Аммо Усмонали ваъдани қуюқ қилди: тўю томошалар билан уйланади. Раҳимберди эса таниш ҳамширани бошлаб келиди.

— Ҳозир медицина шунақая ривожланиб кетдики, қизингизнинг соғлиғига ҳеч бир зиён етказмай, аборт қилса бўлади, — деди Ҳанифахон. — Кейин яна бемалол фарзанд кўраверади. Қўндаги катта туғруқхонада дугонан ишлайди. Уша билан гаплашаман. Болани олиб ташлайди.

Она-бола маслаҳатлашиб, ниҳоят бу таклифга кўнишди. Ҳанифахон Қўқон шаҳридаги туғруқ комплексига катта ҳамшира лавозимда ишлайдиган Шаҳзодахон билан тиббиёт билим юртида бирга ўқиган эди. Усмонали машинасига она-бола билан Ҳанифахонни Қўқонга олиб борди.

Шаҳзодахон ўзини "тарозига-солмади. 800 минг сўм эвазига аборт қилишни зиммасига олди. Усмонали, Ҳанифахон ва Шаҳзода маслаҳатни пишираётган бир пайтда Маъмура хола қизини УЗИ аппаратида туширди. Махлиёнинг ҳомиласи 32 ҳафталик бўлиб, аборт вақти ўтиб кетган эди. Шаҳзодахон УЗИ маълумот-номасига кўз югуртириб, «бўпти, битта алоҳида палатага жойлаб қарайман, ўзи тугаверади», деб она-болани хотиржам қилди.

Никоҳсиз ҳомилдор бўлиб қолган қиз ҳеч қандай ҳужжатсиз, яширинча бир кишилик палатага

жойлашади. Махлиёга тўлғоқни тезлаштирадиган дори бериб, уч маҳалдан ичиб туришни таяинлади. Учунчи кун дори таъсирида қизни тўлғоқ тутди. Шаҳзода дарҳол телефон қилиб, Усмоналини чақирди. Унинг машинасида Махлиёни шаҳар четидеги қўчалардан бирига, туғруқхонада ҳамшира бўлиб ишлайдиган, эллик беш ёшни қоралаган Комилахон опанинг уйига олиб боришди. Ховлининг четидеги алоҳида хонага олиб киришган, муқаддам доялик қилганам, катта ҳамшира лавозимда ишлайдиган ҳодимлар дори таъсирида бевақт тўлғок тутган аёлни санитария талабларига мутлақо жавоб бермайдиган шароитда тугдиришди.

— Куллуқ бўлсин, ўғил неваралик бўлдингиз, — деди Шаҳзода ташқарида, Усмонали билан машинада ўтирган Маъмурахон опага.

— Махлиё-чи?..

— Қизингиз бинойидай. Ҳозир олиб чиқамиз.

Махлиёни қўлтиқлаб, машинага ўтказишди.

— Невавраминим беринг.

— Бир-икки кун шу ерда турди, кейин опкетасизлар.

— Бекорларни айтибсиз, опкетинг.

Маъмурахон опа билан Шаҳзодахон уришиб қолишди.

— Сенларни меласга топшириб, додингни бераман!

Шаҳзодахон эси чиқиб кетал-эди. Устига-устак, чақалоқни олиб чиқшиганида Махлиё хушини йўқотди.

— Қизимни тезроқ дўхтирга обораиллик, — деди жон ҳолатда Маъмура опа. — Майли, болани кейин опкетармиз.

Шаҳзода машинада улар билан бирга туғруқхонага жўнади. Махлиёга дори-дармон бериб, хушига келтиришди. Катта ҳамшира Комилахон опа чақалоқни бежиз олиб қолмаганди. У нимжон, чалажон туғилган эди.

Тун ярмидан ўтганда "доя" тузукроқ разм солиб қараса, бир парча этда жондан асар ҳам йўқ. У узоқ ўйлаб ўтирмадан ўраб-чирмаб, целлофан пакетга солиб қўйди. Эрталаб Комилахон мурдан ишонхонасига олиб бориб, Шаҳзодахонга қўрсатди. У қўл остида ишлайдиган Роҳотойни хонасига чақирди.

— Анани бола бўлмади. Никоҳсиз туғилган қолди. Онаси мени шарманда қилманглар, ҳеч кимга билдирмай, кўмиб қўйинглар, — деди. — Шунч қабристоннинг бир чеккасига кўмиб ташланг...

Роҳотой сумкани кўтариб чиқиб кетди. Кечки пайт ҳеч кимга билдирмай чақалоқни қабристоннинг бир четига кўмиб қўйди.

— Эртаси кунчи чаба туғилган болангиз ўлиб қолди, дейишди, — дея суд залидаги қўрсатмасини давом эттирадиган гувоҳ Махлиё. — Соғлигим ёмонлашиб, бир

Музаффар АБДУРАҲМОНОВ,

Қўқон шаҳар прокурори

Исроил ИБРОҲИМОВ,

«Ниқид»

нечта шифохоналарда даволандим. Каерга борсам, Усмонали мени рафиқаси сифатида таништириб, даволашга ётқизди. Икки ойча даволаниб, ўзимга келдим. Бироқ, умидим сароб бўлиб чиқди. Тузалганимдан кейин у мен билан гаплашмай қўйди. Менга уйланишдан бош тортиди. Аламимга чидамасдан ИИБ бошлигининг номига ариза ёзиб топширдим...

Судланувчилар — эллик беш яшар Комилахон Душанова, қирқ яшар Шаҳзода Умаржонова жиноят ишининг ушбу эпизоди бўйича айбларига қисман икор бўлишди. Гўё танишларининг илтимосини қайтара олмасдан, никоҳсиз ҳомилдор бўлиб қолган қизга ачиниб, шармисор

бўлишининг олдини олишни уйлаб, гарчи бу қўнуга хилофлигини билсалар-да, яширинча моллаштирилмаган хонадонда чақалоқни туғдириб олишгани, бироқ чақалоқ вафот этгач, имижинида кўмиб юборишга мажбур бўлишганини бир бошдан айтиб беришди. Никоҳсиз туғилган чақалоқнинг отаси Усмонали 800 минг сўм "хизмат ҳақи", дори-дармонлар учун яна алоҳида пул тўлаганини эса инкор этмади. Беминнат "ердам берганликларини" таъкидлашса-да, гувоҳларнинг кўрсатмалари, ишдаги ҳолатларга қўра, айнан пул ишлаб олмақчи бўлиб, оғир жиноятга қўл урганликлари бирин-кетин исботлан-ди.

Комилахон Душанова ўша туғруқ комплексига фаррош бўлиб ишлаган қизни Қанизани ҳам жиноий ишларига шерик қилиб олади. Қанизага 2009 йил февралда ойининг бошларида бир йигит билан бир қиз учради. Қиз ҳомилдорлигини, исини чиқармай, сураб-суриштирмай қўриқдан ўтказадиган шифокорга учраштириб қўйишини илтимос қилади. "Душанба кун келинлар", дейди фаррош. Душанба кун Маастура ва Маннонни онаси билан таништириб қўяди.

— Бир-биримизни яхши кўра-миз, — дейди Маннон катта ҳамширага. — Мен пича пул топсам, тўй қилиб, Маастурага уйланаман. Ҳозир бўйида бўлиб қолган. Биров билса, қилшоқда бош қўтар-ди бўлмайди. Шу ерда ётиб туғсин. Лекин боласини олиб кел-толмайсин. Болалар уйига топшираверасиз...

— Бўпти, уч юз минг сўм опкетинг, Маастурадан расмий никоҳи бор аёлдай палатага ётқиз-дириб қўяман. Бемалол ётиб, туғиб олади.

Маннон 200 минг сўм келти-риб берди.

— Бори шу. Манави тилла

тақинчлар сизда тура турсин. Юз минг опкелиб, қайтариб оларман.

Комилахон Душанова тақин-чоларни олиб, ҳомилдор қизни палатага жойлади. Орадан бир ҳафта ўтмай Маастуранинг қизи ёриди. Қиз фарзанд қўрди. Комилахон илгари ҳам бирга "иш қилиб" синашта бўлиб қолган Шаҳзодахонга учради. "Қизми, ўғилми, қариндошимга чақалоқ керак, деган эдингиз. Битта бола бор. Ота-онаси воз кечган. Шунч гаплашинг-чи".

Чиндан ҳам Шаҳзодахоннинг холаси қизми, ўғилми, чақалоқ тоғиб беришни илтимос қилган эди. Марям хола жияни таяинлаганидай Комилахонга 400 АҚШ доллари ҳамда чақалоқнинг қий-матларини келтириб берди. Катта ҳамшира қизини чақирди.

— Дарвоза олдида тура тур. "Жигули" машинаси чиққанида, миниб ол. Ҳайдовчининг ўзи қаерга олиб боришни билади. Йўлда чақалоқни сенга бериб, тушиб қолишди. Сен чақалоқни Шаҳзода опанингинг холасига бериб қайтаверасан.

"Жигули"да Маннон билан Маастура чақалоқни олиб кети-шгаётган эди. Катта қўчада болани ҳайдовчи ёнида ўтирган Қанизага бериб, ўзлари маши-надан тушиб қолишди. Ҳайдовчи Шаҳзодахоннинг қизи келин бўлиб тушган хонадон қарши-сида тўхтади. Қаниза чақалоқни ичкарига ташлаб чиқди.

— Хомилла тушиб қолгани туфайли биринчи турмуши-дан ажралиб кетганим, — дейди судланувчи Жамилахон. — Иккинчи бор турмушга чиқдим. Ўч марта хомилла тушиб қолди. Эрим Тошкентга ишга кетаётди, яна бола кўрмасанг, уч талок қўяман, деган эди. Юрагим сиқилиб, касалхоналарда даво-ландим. Фойдаси бўлмади. Аямга биронта янги туғилган чақалоқни ўзим туғдим, дея асраб олмасам, уйим бузилади, деб йиғладим. Аям туғруқхона-да ишлайдиган жияни Шаҳзо-да опа билан гаплашди. У аямга битта никоҳсиз туғилган бо-лани туғруқхонада ташлаб ке-тишгаётганини, ўша қизни асраб олиш мумкинлигини айтибди. Чақалоқни Шаҳзода опанинг қўбини уйига келтириб бериш-ди. Аямдан 400 доллар олган Комила опа билан Шаҳзода опа Фурқат тумани туғруқхонасида қиз кўрган ҳамда маълумот-нома ёздириб беришибди. Уша маълумотнома билан аям Дан-ғара туман ФХДДдан болани ўзим туққандай қилиб, шаҳодат-нома ёздириб олибди. Унга «Но-зима» деб исм қўйдик. Ҳўжайи-нини Фаргона вилоят туғруқ-хонасига кўзим ёриди, деб ишонтирган эдим. Шу сабабли туғилганлик шаҳодатномаси онамда турган, ҳеч кимга қўрсатмаган.

— Қизимни уйи тагин бузи-либ кетмасин, деб янги туғил-ган чақалоқ изладим, — дейди судланувчи Марямхон. — Туғ-руқхонада ишлайдиган жияним Шаҳзодахондан ёрдам бериш-ни сўрадим. Қўвим буни бил-маслиғи керак эди. Болани қизим ўзи туққанига ишонтир-иш учун норасмий, яширинча олиб, қўроғларини тўғрилди. Буни ноғизлигини билмаган эдим.

Судланувчи К.Душанова ва Ш.Умаржонваларнинг олдидан жиноий тил бериштириб, одам савдоси, яъни чақалоқни сотиш, расмий ҳужжатларни қалбаки-лаштириш, бундай ҳуқуқга эга бўлмаган ҳолда сунъий равишда хомилани тушириш (аборт қи-лиш), чақалоқнинг ўлимига са-бабчи бўлиш, товламачилик би-лан пул талаб қилиб оlishдан иборат жиноий қилмишлари ўз исботини топди. Улар узоқ муд-датта озоқликдан маҳрум этил-дилар. К.Душанованинг қизи, туғ-руқхонада фаррош бўлиб иш-лаган Қаниза, гапларининг равиш-да чақалоқни сотиб олган Марям хола ва унинг қизи Жамилага суд ахлоқ тузатиш ишлари жазоси-ни таяинлади.

Фириб доми

Хусанбой ЮСУПОВ,
Андижон шаҳар прокуратураси
катта терговчиси

"Устоз" деганда кўз ўнгимизда олижаноб инсонларнинг мунаввар қиёфаси намоён бўлади. Аммо гуруч курмакисз бўлмаганидек, бу соҳа вакиллари орасида ҳам нафсини тиёлмайдиган айрим кимсалар учраб туради.

Муаззам Одилова ана шундайлар тоифасидан экан. У Андижон шаҳар халқ таълими бўлими тасарруфидоги 2-муסיқа ва санъат мактабида миллий чолғу асбоблари бўйича ёшларга сабоқ беради. "Устоз" деган номи бор.

Андижон Давлат университетини муסיқа кафедрасида ишлайдиган Муниса исмли аёл билан танишлги боис, кунларнинг бирида пул ишлашни дилига тугди. Ахир университетда таниш бўлса, уни-буни ўқишга жойлаб, пул ишласа бўлади-ку! Борди-ю, жойлай олмас ҳам ҳеч нима эмас, Муниса ни рўпара қилади-қўяди. Ҳақда Муниса ҳам, ўзи ҳам бир нималик бўлиб қолади. Ҳарна, ойликка қўшимча даромад...

Ўзининг режасини амалга оширишга киришган Муаззам марҳаматлик Салима Соатовани "тузоқ" қўйди:

— Қизингизни ўзим ўқишга киришти қўяман, таниш бор.

— Ўғлим ҳам ўқимоқчи, — деди Салима.

— Жуда яхши. Ўқисин, одам бўлсин.

Салима Муаззамнинг ўқитувчи эканлигини билганили сабабли унга ишонди. Аммо қизи Андижон Давлат университетининг иқтисод факультетига, ўғли эса спорт факультетига кириши учун давлат тест синовларидан ўттиши талаб қилиниши, агар фарзандлари керакли баллни тўплай олмас, ҳеч ким ёрдам бера олмаслигини ўйлаб ҳам қўрмади.

Лекин Муаззамнинг иложи бор, дегани учун унда илинж пайдо бўлди. Ўзи ҳам ўқимиш-и аёл бўлса, алдамаса керак, деб ўйлади ва унга ишонди. Муаззам бундан фойдаланди. Салимахонга кўрсатадиган хизмати сабоқ учун эмаслигини бот-бот такорлаб ҳам қўйди. Керакли одамга узатаман, деб 2009 йилда бўлиб-бўлиб, жами 1650 АҚШ долларини олса-да, лекин Салимахоннинг фарзандларини ай-

тилган факультетларга кирита олмади.

Салима ундан фарзандлари қачон ўқишни бошлаши ҳақида сўраганда эса турли баҳоналар топди.

Кўп ўтмай у ўқишга кириш иштиёқидаги яна бир марҳаматлик фуқаро — Омина Аслиддинованин қўйнига қўл солишга киришди.

— Энди мушук бекорга офтобга чиқмайди, — деди у. — Бир миллион берсангиз бўлди, ҳаммасини ўзим ҳал қиламан.

Аммо, Омина сувени қўрмай, этик ечмайдиган хилдан экан чоғи, бунча пулим йўқ, деб қўя қолди ва Муаззамнинг галдаги "ови" бароридан келмади.

Энди Муаззам бошқа миқоз кидириб қолди. У узок ахтармади. Марҳаматлик Камола Иминова ва унинг жиъини ўқишга киришти бўлиши, бунинг учун гўё кимларгадир пора беришини айтиб, 3 млн. сўм пулни олиб, ўзлаштириб юборди.

Шундай қилиб, пул эгалари унга ишониб юравершидан,

Муаззам эса эрта-индин деб, икки йил — токи 2011 йилнинг май ойига қадар вақтни ўтказишдан чарчамайди. У ваъдаси бўйича юқоридаги шахсларни Андижон Давлат университетининг янги ташкил этилган сиртки бўлимига ўқишга кириштиб қўйиши керак эди. Лекин, олган пулини соғуриб юборди-ю, ишининг якуни ҳақида ўйлаб ҳам қўрмади.

Аммо, унинг бу ноқонуний хатти-ҳаракатлари узокча бормасди: ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари ходимлари эди-лар. Гарчи у суриштирув давомида айбини тан олмаган бўлса-да, қилмишлари гувоҳлар, тўпланган қатор далиллар ёрдамида ўз тасдиғини топди. Муаззам Одилованин кирдиқорлари қонун доирасида ўрганиб чиқилиб, ЖЖнинг тегишли моддалари билан айбдор деб топилди ва унга суд томонидан қилмишига яраша тегишли жазо тайинланди.

Шу ўринда айрим фикрларни айтиб ўтишни жоиз деб топдик. Наҳотки, Салимахон ва Камолахон кабилар институт ва университетларда бу фақат билимига ишонган, давлат тест синовларидан ўтганларга насиб қилаётганилини билишмас. Айтмоқчимизки, фуқароларимиз биров хизмат тақдир қилганда ёхуд уй ёки машина сотиб олаётганда бу ишларни фақат қонуний йўл билан ҳал қилишни йўлга қўйишлари лозим. Акс ҳолда, фикригарлар тузоғига илиниб, қоридоғи қайд этилган фуқаролардек алданиб қолиш ҳеч гап эмас.

Молларнинг мўраши-ю, кимнингдир сўқинишига қўшилиб, гурисиланган овоз Пулатнинг уйқусини бузди. У эринибгина ўрнидан туриб, ҳовлига назар ташлади. Қараса, акаси боғалиқ турган сигирни таёқ билан урмоқда, ўзида катта опаси бўлса, бас қилишни илтимос қилиб, унинг ёнида ҳай-ҳайлаганча худонинг зорини қилмоқда.

Жаҳл келганда...

Эркин ҲАКИМОВ,
Сурхондарё вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

Акаси уйқусини бузгани майлику-я, аммо тилсиз-забонсиз ҳайвонни қалтаклаши Пулатга ёмон таъсир қилди. Жаҳл билан ўрнидан турди-да, деразга ақин келди. "Ҳой, нега сигирни уряяпсан? Тегма унга", дея бақирди. Аммо акасининг парвойи фалак, сигирни қалтаклашда давом этаверди. Пулат яна баяндан овоз билан бас қилишни сўраган эди, у тўсатдан уришни тўхтатди-да, уқаси қараб турган дераза томон тез-тез юриб келди. Сўнгра, оёқ кийимини ечиб, уқасига улқотириб, "Мен билан нима ишинг бор? Нима отаммисан?", дея бақирди. Гарчи, акаси бўлса-да, унинг қилган бу иши Пулатнинг ҳамиятига тегди. Шунинг учун, жаҳл устида ўзини тўтолмай, шунга яраша гап қайтарди. Акаси ҳам бўш келмади. Аллақайдан таёқ топиб, уқасининг устига бостириб кела бошлади. Уларнинг важаҳатидан кўнгли аллақандай ноҳушликни сезган сингил жон ҳолатда акасининг қўлига ёпишди. Бирок, жаҳл отига минган ака сингилнинг ёлвориларига қулқол солмай, унинг ўзини ура бошлади.

Энди Пулат ўзини тутиб тура олмади. Шу тобда унинг қўзига акасининг ногиронлиги ҳам қўринмай қолди. Қилмишининг оқибатини ўйлаб ҳам ўтирмай, қўлига илинган пичоқ билан дераздан ташқарига отилди. Акаси ҳали ҳам опасини аямай қалтакларди. Пулат уларнинг ёнига чолиб борди-ю, акасига пичоқ урди. Бундан фойдаланган опаси қочиб қолди. Ака энди унга ташланди. Пулат таёқдан ўзини ҳимоя қилиш баробарида яна икки марта пичоқ санчишга улгурди. Айни шу пайтда опаси қайтиб келиб, "Бўлди қил, ахир ўлдириб қўясан-ку!", дея уларнинг орасига тушди. Акасининг таёғи қўлидан тушиб, ўзи гандираклаганча томорқа томон югुरа бошлади. Пулат опасининг қўлидан юлқиниб чиққан, ердан таёқни олиб, акасини таъқиб қила бошлади. Унга етиб олиб, дуч келган ерига ура кетди.

Шовқини эшитиб, ён-атрофда яшайдиган қариндошлар билан кўни-қўшнилари кириб келишганда, акаси ҳушсиз ётар. Пулат ҳам уришни тўхтатган эди. Ҳолку зумда одамга тўлганини кўриб, унинг яна асаби қайнади. "Нима, томоша кўргани чиқдиларингми? Йўқол ҳамманг", дея бақириб, сўнгра, "Милция келгунча, ҳеч қайсинг тегинман", деб қўшиб қўйди. Шундай бўлса-да, қариндошлар зумда акасига ёрдам беришга ошиқиди. Кўп ўтмай, милиция ходимлари кириб келишди...

Тўғри, Пулатга қилмишига яраша жазо тайинланди. Аммо, унинг бу қилмиши арзиманг эмас. У акасининг қотилига айланди. Ачинарлиси, 2002 йилда отаси, 2008 йил онаси, қотилликдан атиги 15-20 кунча аввал эса бошқа бир акаси вафот этган бўлиб, улардан айрилгани етмаганидек, энди яна бир жигарғўшасини ҳам ерга қўйишди. Агар ўша кун Пулат акасининг ногиронлигини ҳисобга олиш билан бирга, жаҳлини ҳам жиловай олганидими?... Афсуски, ундай бўлмади.

Долларфуруш

Собитхон ДЖАЛИЛОВ,
СВОЖЖДЛҚК Департаментининг Наманган шаҳар бўлими бошлиғи

Аскарнинг биров тоби қочиб, "Чортоқ" сиҳатгоҳида даволаниш нияти борлигини эшитган акаси Аъзам қувониб кетди. Йўқ, инисининг ботоблиғи-дан эмас, унга қарашли дўконни юриштиб туриш баҳонасида валюта "олди-сотди"си билан шуғулланиш имконияти туғилганидан севинди.

У кўлдан буён Чортоқ шаҳри марказидаги "Дехқон бозори" худудида валютафурушлик билан шуғулланиб келарди. "Мижоз"лари ҳам уни шу ердан кидиришар, кунда насибасига яраша чойчақа топиб турарди. Боз устига, уқасининг "Қурилиш моллари дўкони" ҳам бозорнинг шундоқина ёнбошида жойлашган.

2011 йил 12 июль куни эрталаб соат 10:30 лар чамаси дўконда ўтирганди, аввалдан кўз таниш бўлган Жобирхон исмли йигит кириб келди.

— Ака, шу ҳафта ичда чет элга чиқиб кетаман, доллар керак эди.

— Гап йўқ! — Тузуқнама фойда "иси"ни сезиб, Аъзамнинг юзига қулғу югурди. — Қанча керак?

— 3 минг 600 доллар...

Хуллас, улар 3 минг 600 АҚШ долларини 8 млн. 964 минг сўмга келишиди.

Жобирхон айтилган маблағни Аъзамга санаб бергач, ундан долларларни олиб, дўкондан чиқиб кетди. У кетиши билан сотувчи "фойда"ни ўзича ҳисоб-китоб қилиб ўтирганди, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари кириб келишди...

Аъзам аввалига қилмишини тан олмай, турли баҳоналарни рўқач қилди. Бирок, ашъвий далиллар унга қарши гувоҳлик бериб турарди. Жиноят ишлари бўйича Чортоқ туман суди Аъзам Ражаббеовнинг қилмишини ўрганиб чиқди ва унга нисбатан энг кам иш ҳақининг саксон баравари миқдориди жарима жазоси тайинланди. Шунингдек, ашъвий далил сифатида олинган 3 минг 600 АҚШ доллари давлат фойдасига мусодара қилинди.

Бу ерда ортиқча изоҳнинг ҳолати йўқ. А.Ражаббеов фойдали меҳнатдан қўра, енгил даромад топишни афзал билди. У бу йўлда қонунларни ҳам менсимасди. Оқибатда эса, топганини бир зумда йўқотди. Ҳатто ортиғи билан...

Асли самарқандлик Жўрақул Раҳимов 5-6 йиллири, пойтахтимизнинг Сирғали туманидаги "Сергели ихтисослаштирилган бозори"даги дўконда чакана савдо фаолияти билан шуғулланиб келар, савдо-сотикдан олашган даромади бошқаларникидан қолишмаси-да, янада кўпроқ топиш йўллариини қидиришдан чарчамаси. Аслида бу тижоратчиларга ҳос ҳусусият. Харидоригир махсусотларини савдога қўйиб, миқозларнинг ҳолатини чиқарса, кўпроқ даромад қилса, бунинг ажабланишли жойи йўқ. Аммо...

«Сирли» контейнер

Азизбек РАҲИМОВ,
СВОЖЖДЛҚК Департаментининг Сирғали туман бўлими катта инспектори

СВОЖЖДЛҚК Департаментининг Сирғали туман бўлими ходимлари томонидан ўтказилган тезкор талбирда Ж.Раҳимовнинг аллақачон савдо тартиб-қоидалари доирасидан чиқиб, ноқонуний ишларга қўл ура бошлагани аён бўлди.

Тадбир давомида тумандаги "Файзли" кўчасидаги мебел ишлаб чиқариш цехи худудида Ж.Раҳимовга тегишли "сирли" контейнер мавжудлиги аниқланди. Унинг ичидан топилган келиб чиқиши, сифатини тасдиқловчи ҳужжати бўлмаган 39 турдаги 32 млн. сўмликдан зиёд хорижда ишлаб чиқарилган машина эҳтиёт қисмлари ашъвий далил сифатида олиб қўйилди.

Маълум бўлишича, ушбу эҳтиёт қисмлар хуфийна, кичик-кичик партияларда савдога чиқариб келинган. Шу тариха Ж.Раҳимов Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 13 февралдаги 75-сонли Қарори билан тасдиқланган чакана савдо қоидаларини қўпол равишда бузиб, номаълум шахслардан сотиб олган, республикамизга кириб келишининг қонунийлиги, сифати, мавжуд стандартлар талабларига жавоб беришини тасдиқловчи ҳужжатлари бўлмаган турли хил эҳтиёт қисмларни қонунга хилоф равишда сотиш билан шуғулланиб келган.

Шунингдек, Ж.Раҳимов ижара шартномаси асосида савдо фаолиятини юриштиб келаётган дўконда савдо ва хизмат кўрсатиш қоидаларини бузиб, Вазирлар Маҳкамасининг "Аҳоли билан пул маблағларини ҳисоб-китоб қилишда мажбурий назорат касса машинасини қўллаш тўғрисида"ги 621-сонли Қарорига эид равишда 2007 йилдан 2011 йил январь ойига қадар чакана савдолдан тушган пулларни НКМдан ўтказмаган ва харидорларга чек ёки унинг ўрини боғувчи патталарни бермаган. Соғувдан тушган нақд пул маблағларини банк муассасасига инкассация қилмаган.

Жиноят ишлари бўйича Сирғали туман судининг ҳукми билан Ж.Раҳимовга энг кам иш ҳақининг юз баравари миқдориди жарима белгиланди. Ундан олдинган 32 млн. 500 сўмлик эҳтиёт қисмлар давлат эгаллигига ўтказилди.

Ноқонуний товарлар савдоси орқали мўмай даромад кўриш илтиҳида юрган айрим "тижоратчилар" бундан ўзларига сабоқ чиқариб олишса, фойдадан холи бўлмас эди.

БМТ – ЎЗБЕКИСТОН: Тинчлик ва тараққиёт йўлида ҳамкорлик

[Давоми. Бошланиши 1-бетда/

Мамлакатимизнинг БМТнинг Афғонистонни тиклашга ёрдам кўрсатиш дастуридаги иштирокини ҳам алоҳида таъкидлаш жоиз. Ўзбекистон ўтган йиллар мобайнида қурол-яроғ тарқатмаслик ва қуролсизланиш соҳасидаги барча муҳим битим ва шартномаларга қўшилди. Хусусан, Марказий Осиёда ядро қуролидан холи ҳудуд ташкил этиш тўғрисидаги ташаббус халқро қуролсизланиш кун тартибидан ўрин эгаллади. 2006 йилнинг сентябрь ойида Семипалатинскда минтақа давлатлари қабул қилган ҳужжатга биноан БМТ Бош Ассамблеясининг 61-сессиясида "Марказий Осиё ядро қуролидан холи ҳудуд" деб номланган резолюция қабул қилинди. Ушбу масалани ҳам сессияга Ўзбекистон делегацияси олиб чиққан эди.

Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ҳар бир мамлакат, ҳар бир жамят учун ҳар вақт долзарб масала ҳисобланиб келган. Ўзбекистон Республикаси ўз зиммасига олган халқаро мажбуриятларни адо этиб, бу соҳада ўз сиёсатини ишлаб чиқди ва уни ҳаётга татбиқ этган ҳолда БМТнинг инсон ҳуқуқлари соҳасидаги 60 дан зиёд халқаро ҳужжатлари, шу жумладан, 6 та асосий битими иштирокчисига айланди.

БМТ Бош қотибларининг (Қофи Ананн - 2002 йил, октябрь, Пан Ги Мун - 2010 йил, апрель) Ўзбекистонга ташрифи ва мамлакатимиз Президентини Исломо Каримов билан минтақавий ҳамда халқаро аҳамиятга эга долзарб масалалар юзасидан мулоқотлар олиб борганликларини алоҳида қайд этиш лозим.

Ўзбекистон Республикаси Президентини Исломо Каримовнинг БМТ Бош Ассамблеясининг "Минг йиллик ривожланиш мақсадлари"га бағишланган олий даражадаги ялпи мажлисида (2010 йил, сентябрь) сўзлаган нутқи ҳам дунё жамоатчилигининг эътиборини тортиб, сиёсатчи ва қузатувчилар ҳамда тадқиқотчилар ўртасида кизгин муҳокамаларга сабаб бўлган эди. Унда Юртбошимиз ер юзининг турли нуқталарида юзага келаятган беқарорлик, давом этаётган урушлар, давлатлараро, миллатлараро ва динлараро зиддиятлар тинчлик ва барқарорлик раҳна солиши билан бирга қашшоқлик, очлик, оналар ва болалар ўлими, экологик хавф-хатарнинг олдини олиш каби эзгу ишларга тўсиқ бўлаётганлигини аниқ мисоллар асосида кўрсатиб берди.

Ўзбекистоннинг БМТ билан муносабатларида ЮНЕСКО, ЮНИСЕФ сингари қатор ихтисослашган тузилмалари билан олиб борилаётган амалий ҳамкорлик алоқалари ҳам муҳим ўрин тутади. Хусусан, Ўзбекистон БМТнинг ЮНЕСКО ташкилоти билан ҳамкорлигида қадимий шаҳарларимиз — Бухоро, Хива, Самарқанд, Шаҳрисабз, Термизнинг юбилейлари, дунёга машҳур бобокалонларимиз — Беруний, Абу Али ибн Сино, Мирзо Улуғбек, Имом ал Бухорий, Амир Темури, Аҳмад ал Фарғонийларнинг тўйларини халқаро миқёсда ўтказди. Ушбу ташкилотлар билан соғлиқни сақлаш, таълим, илм-фан, маданият каби қатор соҳаларда кўплаб лойиҳалар амалга оширилмоқда.

Ўзбекистоннинг БМТ билан замонавий хавф-хатарларга қарши кураш, мамлакатимизда амалга оширилаётган ишловларни чуқурлаштириш борасида ривожланиб бораётган ҳамкорлигини миллий, минтақавий ҳамда халқаро миқёсдаги тинчлик ва тараққиётни таъминлашга қўшилган муносиб ҳисса сифатида баҳолаш мумкин.

Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг Ўзбекистондаги лойиҳалар координатори таклифига биноан Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги СВОЖЖДАҚК Департаменти вакиллари 2012 йил февраль ойининг бошида Австриянинг Вена шаҳрида ўтказилган ЕХХТнинг "Жинойий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш" мавзусидаги 20-Иқтисодий-экологик Форумнинг биринчи қисмида иштирок этишти.

ЕХХТнинг 20-Иқтисодий-экологик Форуми

Форумда ЕХХТга аъзо бўлган давлатлар (Австрия, АҚШ, Бельгия, Буюк Британия, Германия, Голландия, Дания, Канада, Испания, ва бошқа жами 56 давлат), ЕХХТнинг ҳудудий офислари, шунингдек, хусусий сектор (банклар, журналистлар ва бошқалар) вакиллари, БМТнинг наркотик моддалар ва жиноятчиликка қарши курашиш Бошқармаси, Халқаро валюта фонди, Жаҳон банки, Европа Кенгаши, "Эгмонт" молиявий разведка бўлиммалари гуруҳи, ФАТФ ҳамда Европа иқтисодий ҳамжамияти вакиллари ҳам қатнашдилар.

Форумнинг дастурига мувофиқ, вакилларимиз томонидан Ўзбекистоннинг жинойий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш миллий тизими, уни янада такомиллаштириш борасида олиб борилаётган ишлар, шу жумладан, ЕХХТ ваколатхонаси билан ҳамкорликда амалга оширилаётган чора-тадбирлар тўғрисида ахборот берилди.

Шунингдек, Ўзбекистон томонидан миллий

Шахрух ТАШНАЗАРОВ,
СВОЖЖДАҚК Департаментининг
бўлим катта инспектори

қонунчиликка халқаро стандартларнинг жорий этилиши, "Эгмонт" гуруҳига аъзо бўлгани, Жинойий даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича Евросиё гуруҳи тўғрисидаги Битимнинг қисқа муддат ичида ратификация қилинганлиги Форум иштирокчилари томонидан мамнуният билан эътироф этилди.

Форум якунида Ўзбекистон делегацияси жинойий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш соҳасида халқаро ташкилотларнинг ўрни, жинойий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш ва коррупциянинг аллоқдорлиги, халқаро ахборот алмашинуви, шунингдек, давлат, хусусий ва халқаро ташкилотлар ўртасидаги ўзаро ҳамкорликка доир муҳокамаларда иштирок этди.

Устувор вазифалар муҳокамаси

Жорий йилнинг 29 февраль кунин Миллий матбуот марказида "Ўзфарманоат" ДАК ва Ўзбекистон Миллий матбуот маркази ҳамкорлигида "Фармацевтика соҳасида инвестиция лойиҳаларини кенг жалб этиш чора-тадбирлари ва амалга оширилаётган дастурлар, истиқболли вазифалар" мавзусида матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Гули ҲОЖИБОЕВА,
«Нуқид»

Анжумани "Ўзфарманоат" ДАК бош директори Мирзаназим Дўстмуродов ўз маърузаси билан очиб, Ўзбекистонда фармацевтика фаолиятини амалга ошириш ҳуқуқини берувчи лицензияларга эга бўлган 126 та корхонанинг фаолияти ҳақида маълумотлар берди.

Анжуманда "Ўзфарманоат" ДАК ўзининг таркибидаги 80 тадан зиёд корхоналари, шунингдек, учта илмий-тадқиқот институти, бирлашма, мулкчиликнинг барча шаклларидан ишлаб чиқариш корхоналари, шу жумладан, қўшма ва чет эл корхоналари, хусусий ин-

вестициялар мажоритар улуши билан акциядорлик жамятларининг фаолияти ҳақида фикр-мулоҳазалар билдирилди.

Маърузачилар мамлакатимизда дори воситаларини ишлаб чиқариш ва улар билан аҳоли ҳамда даволаш-профилактика муассасаларини таъминлаш учун қонунчилик ва норматив-ҳуқуқий база яратилгани, соҳада барпо этилган ишлаб чиқариш қувватлари 30 та шакл ва 96 та фармацевтикерепетик гуруҳлар бўйича дори воситаларини ишлаб чиқаришга имкон берганини алоҳида таъкидлашти. Шу билан бирга, республикада ишлаб чиқариш ва сотиш ҳам-

лари бўйича маҳсулотнинг 82 фоизи "Ўзфарманоат" ДАК таркибига кирувчи корхоналар томонидан бажарилаётгани, корхонанинг дори маҳсулотлари 12 та мамлакатга экспорт қилинаётгани, фармацевтика ишлаб чиқаришининг аниқ йўналишлари бўйича инвестиция лойиҳаларини амалга оширишга алоҳида аҳамият берилаётгани, соҳанинг илмий кадрлар таркиби билан таъминлангани, соҳа потенциалиде маҳаллий доривор субстанциялар ва препаратлар ишлаб чиқарилишида ишлатиладиган сунъий, ўсимлик, биотехнологик, ноорганик ва минерал каби бий хом ашё манбаларини мавжудлиги хусусида соҳа мутахассисларининг маърузалари тингланди.

ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН

«EFFECT REAL GROUP» МЧЖ бошланғич баҳоси босқичма-босқич ошиб бориш тартибида Қува туманида ўтказиладиган очик «Аукцион» савдоларига таклиф этади!

Ўзбекистон Республикаси Ер кодексининг 7-27-моддалари, Вазирлар Маҳкамасининг 30.12.2006 йилдаги 272-сонли, 25.05.2011 йилдаги 146-сонли қарорлари ва Давлат мулкни бошқариш давлат қўмитаси Фарғона вилоят ҳудудий бошқармасининг 23.02.2012 йилдаги 03-пр-сонли буйруғига асосан, фуқароларга яқка тартибдаги уй-жой куриш (деҳқон ҳўжалигини юритиш) учун ер участкаларига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгаллик қилиш ҳуқуқини реализация қилиш бўйича бошланғич баҳоси ошиб бориш тартибидаги очик «Аукцион» савдоларига қўйилган:

- 1. "Янгиқилшоқ" ҚФЙ Тожик қишлоғи 108-контурдаги яқка тартибдаги уй-жой куриш ва деҳқон ҳўжалигини юритиш учун 600 кв.метрдан иборат 43 та ер участкаси.
- Хар бирининг бошланғич баҳоси — 464 400 сўмдан.
- 2. "Намуна" ҚФЙ Қалмоқ қишлоғи 180-контурдаги яқка тартибдаги уй-жой куриш ва деҳқон ҳўжалигини юритиш учун 600 кв.метрдан иборат 22 та ер участкаси.
- Хар бирининг бошланғич баҳоси — 464 400 сўмдан.
- 3. "Деҳқонобод" ҚФЙ Мехнатобод қишлоғи 293-контурдаги яқка тартибдаги уй-жой куриш ва деҳқон ҳўжалигини юритиш учун 600 кв.метрдан иборат 8 та ер участкаси.
- Хар бирининг бошланғич баҳоси — 464 400 сўмдан.
- 4. "Маданият" ҚФЙ Шарқ Юлдузи қишлоғи 276-контурдаги яқка тартибдаги уй-жой куриш ва деҳқон ҳўжалигини юритиш учун 600 кв.метрдан иборат 13 та ер участкаси.
- Хар бирининг бошланғич баҳоси — 464 400 сўмдан.
- 5. "Туркровот" ҚФЙ 67-қ-контурдаги яқка тартибдаги уй-жой куриш ва деҳқон ҳўжалигини юритиш учун 600 кв.метрдан иборат 48 та ер участкаси.
- Хар бирининг бошланғич баҳоси — 464 400 сўмдан.
- 6. "Маданият" ҚФЙ Хонобод қишлоғи 136-қ-контурдаги яқка тартибдаги уй-жой куриш ва деҳқон ҳўжалигини юритиш учун 600 кв.метрдан иборат 46 та ер участкаси.
- Хар бирининг бошланғич баҳоси — 464 400 сўмдан.
- 7. "Маданият" ҚФЙ Шарқ Юлдузи қишлоғи 271 ва 262-контурлардаги яқка тартибдаги уй-жой куриш ва деҳқон ҳўжалигини юритиш учун 600 кв.метрдан иборат 11 та ер участкаси.

рат 8 та ер участкаси.

Хар бирининг бошланғич баҳоси — 464 400 сўмдан.

4. "Маданият" ҚФЙ Шарқ Юлдузи қишлоғи 276-контурдаги яқка тартибдаги уй-жой куриш ва деҳқон ҳўжалигини юритиш учун 600 кв.метрдан иборат 13 та ер участкаси.

Хар бирининг бошланғич баҳоси — 464 400 сўмдан.

5. "Туркровот" ҚФЙ 67-қ-контурдаги яқка тартибдаги уй-жой куриш ва деҳқон ҳўжалигини юритиш учун 600 кв.метрдан иборат 48 та ер участкаси.

Хар бирининг бошланғич баҳоси — 464 400 сўмдан.

6. "Маданият" ҚФЙ Хонобод қишлоғи 136-қ-контурдаги яқка тартибдаги уй-жой куриш ва деҳқон ҳўжалигини юритиш учун 600 кв.метрдан иборат 46 та ер участкаси.

Хар бирининг бошланғич баҳоси — 464 400 сўмдан.

7. "Маданият" ҚФЙ Шарқ Юлдузи қишлоғи 271 ва 262-контурлардаги яқка тартибдаги уй-жой куриш ва деҳқон ҳўжалигини юритиш учун 600 кв.метрдан иборат 11 та ер участкаси.

ер участкаси бўйича савдолар 2012 йил 30 март кунин;

"Туркровот" ҚФЙ 67-контурдаги 48 ер участкаси бўйича савдолар 2012 йил 3 апрель кунин;

"Маданият" ҚФЙ Хонобод қишлоғи 136-қ-контурдаги 46 та ер участкаси учун савдолар 2012 йил 5 апрель кунин;

"Янгиқилшоқ" ҚФЙ Тожик қишлоғи 108-контурдаги 43 та ер участкасига савдолар 2012 йил 10 апрель кунин бўлиб ўтади.

ТАЛАБГОРЛАР ДИҚКАТИГА!

"Аукцион" савдолари 2012 йил 30 мартдан бошлаб соат 11:00 да Қува тумани ҳокимлиги биносининг мажлислар залида ўтказилади.

"Аукцион" савдоларида иштирок этувчи талабгорлар "Савдо ташкилотчиси" "EFFECT REAL GROUP" МЧЖга қуйидаги ҳужжатларни тақдим этиши керак:

- Кўрсатилган ер участкасини сотиб олиш истигадиги савдода иштирок этиш учун белгиланган шаклдаги буюртманома;
- закатал суммасини тўғрисидаги келишув битимининг бир нусхаси;
- Савдо ташкилотчиси"нинг рекувизитлари: ИНН 302128329, МФО 00500 "Савдогарбанк" Фарғона вилоят бўлимидаги 2020 8000 7049 4327 8001 ҳисоб рақамига ер участкасини бошланғич баҳосини 15% (ўн беш фоиз) бондорида-

ги закатал суммасини тўлаганликлари тўғрисидаги тўлов ҳужжати асл нусхаси;

— Харидорнинг ҳуқуқий ҳужжати: **Жисмоний шахслар учун:** — Фуқаролик паспортининг нусхаси; — Савдода талабгорнинг вакили иштирок этган тақдирда, белгиланган тартибда тасдиқланган ишончноманинг асл нусхаси.

"Аукцион" савдоларида иштирок этиш истигадиги талабгорлардан буюртманомалар ҳафтанинг ҳар кунини (дам олиш ва байрам кунларидан ташқари) Фарғона шаҳри, Ал-Фарғоний кўчаси 43-уй, Фарғона вилоят "Матлубот-савдо" АК биноси 2-қават, 21-хонада қабул қилинади.

Закатал суммаларининг киритилиши "Аукцион" савдолари бошланишидан бир соат олдин, Буюртманомаларни қабул қилиш "Аукцион" савдолари ўтказилиши белгиланган кундан 1 (бир) кун олдин, яъни 2012 йил 29 март кунини соат 18:00 да тўхтатилади.

Талабгорларни қизиқтирган барча савдолар бўйича қуйидаги манзилларга мурожаат қилишлари мумкин:

"EFFECT REAL GROUP" масъулияти чекланган жамяти.

Фарғона шаҳри, Ал-Фарғоний кўчаси 43-уй, Фарғона вилоят "Матлубот-савдо" АК биноси 2-қават, 21-хона. Тел. + 99895 404 54 84.

Лицензия RR 0094. www.Effect.uz.

Жорий йилнинг 28 февраль куни Давлат божхона қўмитаси томонидан Ўзбекистон Миллий матбуот марказида марказий ва хорижий оммавий ахборот воситалари ходимлари учун "Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг ноқонуний олиб чиқиши ва контрафакт маҳсулотларнинг олиб килинишига қарши чора-тадбирлар" мавзусида матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Муҳим тадбир

Ўткиржон ДЕҲҚОНОВ, «Нуқуқ»

Анжуманда Вази́рлар Маҳкамасининг 2011 йил 6 декабрдаги "2012 йилда мева-сабзавот, картошка, полиз ва узум маҳсулотларини етиштириш ва фойдаланишининг прогноз параметрлари тўғрисида"ги 319-сонли Қарори мазкур маҳсулотларни етиштириш, реализация қилиш ва ўз вақтида қайта ишлашни ташкил этиш учун хизмат қилаётгани алоҳида таъкидланди. Қолаверса, ушбу қарор асосида маҳсулотлардан рационал фойдаланишни ҳал қилиш, шунингдек, уларни экспортга етказиб беришни самарали ташкил этиш бўйича ишчи гуруҳ ташкил этилган.

Шу билан бирга, 2011 йилда республикада етиштирилган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ноқонуний равишда ташиб кетилишига қарши курашиш йўналишида жами 1959 та ҳолат аниқланиб, 1820 тоннадан ортиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг ноқонуний олиб ўтилишига барҳам берилган.

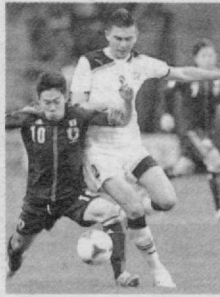
Мазкур йўналишда аниқланган ҳолатлар вилоятлар кесимида таҳлил қилинса, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини кўшни республикаларга ноқонуний ташиб кетилиши асосан Тошкент, Андижон, Фарғона, Навоий, Наманган, Сирдарё, Сурхондарё вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикасида кузатишган.

Шунингдек, тадбир давомида республикада худудига контрафакт товарларнинг олиб келиниши ва олиб чиқиши ҳамда уларнинг ички бозорлардаги ноқонуний муомаласининг олдини олиш борасида амалга оширилаётган ишлар хусусида ҳам батафсил маълумотлар берилди. Хусусан, контрафакт маҳсулотларни ноқонуний олиб қилиниши ва ички худудларда тайёрланишига қарши курашиш тадбирларида аниқланишича, бозор ва савдо мажмуаларида сотилаётган асосий контрафакт товарлар туркумига парфюмерия маҳсулотлари, кийим-кечак, дори-дармон ва тиббиёт воситалари, болалар ўйинчоқлари, автоулов эҳтиёт қисмлари, канцелярия товарлари, CD ва DVD форматда ёзилган материаллар, уяли алоқа воситалари, маиший техника буюмлари ва бошқалар киришини кузатиш мумкин.

Масалан, контрафакт маҳсулотларга яққол мисол бўла оладиган, қўлбола тарзда кўпайтириб сотилаётган турли хилдаги лицензияланмаган компакт диск, фильм, мусика ёзилган дискларни мамлакатимиз чегаралари орқали олиб ўтилиши ва ички худудлардаги ноқонуний муомаласига чек қўйиш мақсадида олиб борилган тадбирлар натижасида божхона органлари томонидан ўтган 2011 йил давомида 260 та ҳолат аниқланиб, 201,2 млн. сўм қийматдаги 217 минг донадан ортиқ шу турдаги маҳсулотлар ушлаб қолинган. 2012 йилнинг ўтган даври мобайнида аниқланган 24 та қонунбузарлик ҳолати бўйича салкам 9,4 млн. сўмлик 30 минг донга яқин турли хилдаги лицензияланмаган компакт диск, фильм, мусика ёзилган дисклар тўхтатилиб қолиди ва айбдорларга тегишли чоралар кўрилади.

Тадбир сўнггида оммавий ахборот воситалари ходимлари ўзларни қизиқтирган саволларга батафсил жавоблар олдилар.

Тарихий ғалаба

Кеча Нагояда Япония ва Ўзбекистон миллий терма жамоалари иштирокидagi ўйин бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон терма жамоаси кун чиқар юрт вакилларини ўз тарихида биринчи марта мағлубиятга учратди. Учрашувдаги ягона голни 53-дақиқада Александр Шадрин киритди. Вадим Абрамов Японияга қарши бир қатор терма жамоага номзод янги футболчиларни тушириб бўлса-да, футболчиларимиз майдон эгаларига қарши муносиб ҳаракат қилишди. Айниқса, рақиб дарвозаси ишғол қилинган сўнг вакилларимизда ҳисобни ошириш учун кўплаб имкониятлар юзга келди. Бу тушунарли ҳол. Сабаби ушбу ўйинга жиддий эътибор қаратиб, 3-саралаш баҳсини гуруҳ пешақадами сифатида яқунлашни ният қилган "самурайлар" осонликча таслим бўлишни истамай, ҳужумга зўр беришди. Бу эса, Вадим Абрамовнинг шоғирдларига қарши ҳужумлардан унумли фойдаланиш имкониятини тақдим этди. Бирок, ўйин сўнггига қадар ҳисоб ўзгармади.

Шу тариқа Ўзбекистон миллий терма жамоаси Япония термасини илк мартада мағлуб этиб, тарихий ғалабага эришти.

ЯПОНИЯ-ЎЗБЕКИСТОН — 0:1

Гвардиола Англия термасини бошқарадими?

Англиянинг "The Sun" нашри томонидан хабар қилинишича, мамлакат футбол ассоциацияси томонидан миллий терма жамоа учун бош мураббий лавозимига асосий номзод сифатида "Барселона" клуби бош мураббийи Хосеп Гвардиола кўрсатилмоқда. Шу билан бирга, "Тоттенхэм" клуби бош мураббийи Харри Реднапп ҳам асосий даъвогарлардан ҳисобланади. Бу мутахассис Англия терма жамоаси бош мураббийлиги учун Гвардиоланинг энг асосий рақобатчиси сифатида кўрсатилмоқда. Шу ўринда таъкидлаб ўтиш лозим, агарда Англия футбол ассоциацияси Харри Реднаппни терма жамоа бош мураббийи лавозимига таклиф этадиган бўлса, "Тоттенхэм" клубига 5 миллион фунт стерлинг микдорига тоvon пули тўлашига тўғри келади. Хосеп Гвардиола эса, "Барселона" билан янги шартнома имзоламаётгани туфайли текинга Англия терма жамоасига ўтиши мумкин.

Бундай хабарларнинг тарқалишига Хосеп Гвардиоланинг каталонияликлар билан янги шартнома имзоланиши борган сари пайсалга солаётгани сабаб бўлмоқда. "Барселона" клуби президенти Сандро Роселл жамоа бош мураббийининг янги шартнома-си борасида ташишга тушиб қолган.

«Арсенал»нинг қарзлари

Бу йилги мавсумда барқарор ўйин намойиш эта олмаётган Лондоннинг "Арсенал" жамоаси молиявий жиҳатдан ҳам барқарорликка эриша олмапти. Тўғри, клуб ярим йил давомида ўз ҳисоб рақамига 80 миллион доллар маблағ тушириб олган. Бунча маблағнинг келиб тушишига трансферлар сабаб бўлган. Сеск Фабрегаснинг "Барселона" ва Самир Насрининг "Манчестер Сити" клубларига сотилиши натижасида лондонликлар яхшигина пул шилаб олганлар. Аммо шу билан бирга, бу вақт давомида клубнинг қарзи 62 миллион долларга ўсган ва умумий қийматда 217 миллион долларга етди.

Спорт

«Ливерпул» Кагавага харидор

Англиянинг "Ливерпул" жамоаси ёзда Япония терма жамоаси ва Дортмунднинг "Боруссия" клуби ярим ҳимоячиси Шинжи Кагавани сотиб олишни режалаштирмоқда. Маълумотларга қараганда, "мерсисайдликлар" 22 ёшли япон футболчиси учун 22 миллион евро тўлашга тайёр туришибди.

Эслатиб ўтамиз, ушбу мавсумда Кагава Германия чемпионатида 21 та учрашувда майдонга тушиб, 7 та гол урди.

Паркер «Йил футболчиси»

Англия футбол ассоциация расмий сайтида мухлислар ўртасида ўтказилган сўровнома натижаларига қўра, "Тоттенхэм" клуби ярим ҳимоячиси Скотт Паркер Англияда "Йил футболчиси" деб тан олинди. 31 ёшли футболчи 15 минг мухлис иштирок этган сўровнома 17 фоиз овоз тўплашга муваффақ бўлган. Иккинчи ўринни "Манчестер Сити" дарвозабони Жо Харт, учинчи ўринни эса "Манчестер Юнайтед" клуби ярим ҳимоячиси Эшли Янг эгаллаган.

Зола «Лацио»ни бошқарадими?

"TMW" нашри тарқатган хабарларга қўра, Италия терма жамоасининг собиқ футболчиси Жанфранко Зола Римнинг "Лацио" клубини бошқариши мумкин.

Эслатиб ўтамиз, римликларнинг ҳозирги бош мураббийи Эдуардо Рейя истеъфога чиқиш ҳақида ариза берган, аммо бу ариза ҳозирча қабул қилингани йўқ. Шу кунларда мураббий ва клуб президенти Клаудио Лотито ўртасида учрашув бўлиб ўтади ва ундан сўнг Рейя клубни тарк этади.

Подольски «Арсенал»га ўтмоқчи

Айни пайтда Германиянинг "Кельн" клубида тўп сураётган ҳужумчи Лукас Подольски ёзда ўз фаолиятини Лондоннинг "Арсенал" клубида давом эттириши мумкин. Гарчи "Кельн" раҳбарияти йилга 5 млн. евролик маош билан янги шартнома таклиф қилган бўлса-да, Подольски ёзда Англияга кўчиб ўтишни мақсад қилган. Энди "Арсенал" ва "Кельн" футболчи учун тўланадиган компенсация пули микдорини келишиб олсалар, кифой.

Спорт хабарларини Мақсудали ҚАМБАРОВ тайёрлади

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин!

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси Бош прокуратура бўлим прокурори Патхулла Баҳромовга падарни бузруқвори

Файзулда отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Наманган вилоят прокуратураси фахрийи

Абдулҳамид АБДУВОҲИДОВнинг вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Қашқадарё вилоят прокуратураси жамоаси Косон туман прокурори ўринбосари

Элмурод Назаровга акаси Холмурод НАЗАРОВнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Нуқуқ

yuridik gazeta
Muassis: O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi

Bosh muharrir: Jahongir MAKSUMOV
Tahrir hay'ati: Abboxson SANGINOV, Muxtor ZOIROV, Gulnoza RAHIMOVA, Yusupboy G'OIPOV, Svetlana ORTIQOVA, Baxtiyor NAZAROV (Bosh muharrir), o'rinbosari, Shavkat YODGOROV (mas'ul kotib)

Tahririyat manzili: Toshkent shahri, Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66-uy.
Telefon: 233-98-40, 233-10-53, 233-10-53, 233-64-85
Gazeta haftaning payshanba kunlari chiqadi. Sotuvda kelishilgan narxda
Nashr ko'rsatkichi 231

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqdir qilinmaydi va egalariга qaytarilmaydi. Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko' chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.
— tijorat materiali.
Reklama materiallarining mazmuni uchun tahririyat javobgar emas.

Buyurtma j-4009. 52 278 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida tenidi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.
Navbatchi muharrir: F.YODGOROVA
Musahhah: M.QAMBAROV
Navbatchi: O'.DEHQONOV
Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.
Topshirishi: 2010 12 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida 2009-yil 12-oktabrda 0188-raqam bilan ro'yxatga olingan.
ISSN 2010-7617
9772010761004